

PA
3828
Y52P7
1912
C.1
ROBA

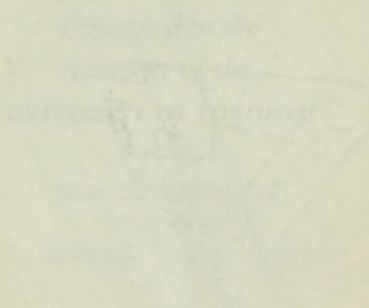

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
from
the library of
the late
Samuel Lazar Kagan

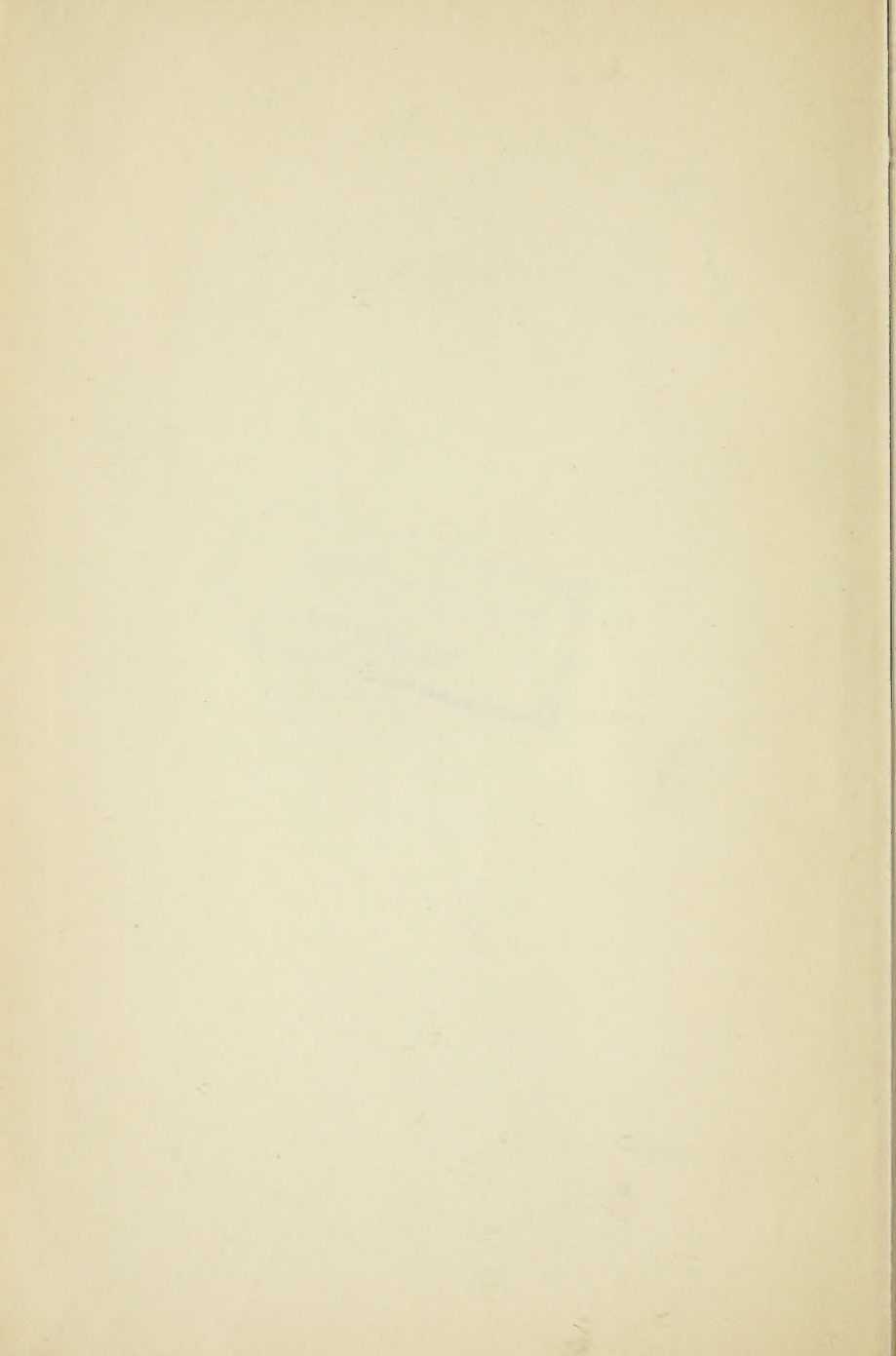
2 1 5 2 7 0 2 2 1 0 1
MAY 19 19 19 19 19
MAY 19 19 19 19 19

RECEIVED
MAY 19 19 19 19 19
MAY 19 19 19 19 19
MAY 19 19 19 19 19

Handwritten text in a rectangular box, possibly a library or archival stamp. The text is faint and difficult to read, but appears to include a date and some identifying information.

די שילעד קלובען
פון פריז טל

די שילער קלובען
פון פרץ שול

ניט צו דער ליידען איז מיר געווען דיינע ווערטער, ווי פאָרדערסט דו
פון מיר דאָס שלעכטעס? וואָס געשעהן מוז, מיט איהם וויל איך דאָס
ליידען צוזאמען; פעררעטהערס האָב איך געלעה-
רענט פערראכטען.

קייין קראנקהייט איז ניטאָ וואָס איז
מיר עקעלהאפטער ווי פערראטה!

הערמעס:

געדענקט, פאָראויס

איך האָב אייך בעפאָר געווארנט! און שעלט מיר ניט,
ווען עס אייך טרעפט, דאָס שמערצליכע שיקואל;

זאָנט ניט דאָס זעאום האָט אייך אונשולדיגער הייט

אין ליידען אריינגעשליידערט, ניט פלעצליך, ניט דורך בעטרוג,

ניין דורך אייך אליין, דורך אייער אייגענער דומהייט

האָט אייך דאָס שיקואל אריינגעכאפט אין איהר ווייטגעשפאָנטען

נעץ. —

(הערמעס פערלאָזט די פעלזע הויכקייט ווערענד זיינע לעצטע ווער-

טער; און שוין פאָנגט אָן דער אַרקאן צו שטורמען, דונער און בליץ פאָל-

גען גיכער און גיכער, פינסטערע וואַלקען פארטונקלען דעם הימעל און

זינקען זיך ארונטער ארום דעם פעלזען-שפיץ, ערדציטערנעס ערשיטערט

דעם גרונד פון די בערג; די אַקעיאַנדיען קניען אויף דער ערד.)

פראָמעטהעאום:

טהאָט איז געוואָרען דאָס וואָרט! די ערד

ציטערט, דעם דונערס

עכאָ דורכציטערט די לופט, ווי פייערשלאַנגען צוקען די בליצען

שטויב ווירבעלט אויף,

און עס יאָנט זיך דעם ווינד'ס שטורם-פאָלק אהער,

אין אַ ווילד-פערטומעלטען געגענווייטיגען קאמפף צומישען

זיך ים און הימעל: אזוי פוי'ם גאָט געשיקט

דינגט פלעצליך געשליידערט, דאָס שרעקליכע אויף מיר ארויף! —

(ווילדעס גערויש פון דעם געוויטער.)

אַ מיין מוטערס הייליגע מאַכט! אַ עטהער,

ליכט-קוואל פונ'ם אלל! — זעהט ווי איך

לייד

(דער פעלזען וועט פארשלונגען פונ'ם אַבגרונד.)

ווי די גוטע איבערלייגונג די עקשנות'דיגקייט צו ליעבען! —

צווייטע אַקעינידע:

זעהער ריכטיג געפעלט מיר הערמעס רייד

ער ראט דיר זיך ניט אזוי איינצושפארען

און דעם באדעכטיגען זין צו פאלגען.

יא, טהו עס! דעם קלוגען שענדעט עס

זוען ער מאכט א פארזעהן.

פראמעטהעאוס:

דיזע נייעס האָב איך שוין געוואוסט אידער זיין רוף האָט מיר

דערגרייכט;

עס שיקט זיך אָבער אזוי דעם פיינד:

פונ'ם פיינד צו ליידען! —

דאן וואָרף דאָך שוין דעם בלייזשטראהל'ס פיער שלאַנג

אויף מיר אַרונטער, פון ווילדע ווינטען פול מיט גרויזאמקייט

דורכ געקראמפט די לופט, אין זיינע וואָרצלען

דערציטערט דער אָרקאן דעם אָבגרונד

פון דער ערד, און די כוואליעס פון ים

זאָלען פערפלייצען מיט ווילדען גערויש די באַהן פון די שטערן!

און וואָרף אין גרויזאמען ווירבעל פונ'ם שיקזאַל

מיין לייב אין שוואַרצען טארטאראָס אַרונטער:

ער קען מיר דאָך ניט טויטען!

הערמעס:

הערט נור

די צומישטע רייד פון אַ ראזענדען!

וואָס פעהלט איהם נאָך צום וואַהניזן? וואַהניזיגער פראָהלער,

ווען וועסט דו איינצאהמען דיין צאָרן? — דאָך איהר ווייבער,

וועלכע האָבען זיך דאָ פול מיט מיטלייד אַרום איהם פערזאמעלט;

אוועג מיט אייך פון דיזען אָרט וואָס גיכער,

דאָס ניט דעם דונערס שרעקליכעס גערויש

זאָל אייך ניט רויבען דאָס בעוואוסטטזיין!

ערשטע אַקעינידע:

וואָס אַנדערס ראטה

און רייד מיר צו, ווען איך זאָל דיר פאלגען;

ה ע ר מ ע ס :

אומזונסט, זעה איך, איז געווען מיין לאנגעס רעדען
גארנישט ריהרט און מילדערט דיר דיין שטאלצע הארץ;
ניין, ווי א יונג פערד פרעמד פון א צוים
מוטוויליג שפרינגסט דו און שטעלסט זיך אויף אין דיין יאך!
דאך דיין עקשנות שטעהט אויף א שאקעלדיגען גרונד
דען א נארען העלפט די איינגעשפארט-
קייט

אין דער אמת'ן קיינמאל ניט צום זיעג.
הערצו, ווען דו וועסט ניט פאלגען מייע ווערטער, דאן אך!
וואס פאר א שטוריסגעוויטער, וואס פאר א שטראם פון שמערצען
דיך וועט טרעפען: מיט בליץ און דונער
וועט דיר דער פאטער אריינשלאגען אין דעם פעלזען אבגרונד
אין שטיקער וועט פליהען דיין שטיין און וועט דיך אריינשליידערן
און די ארימס פון די פעלזען, וועלכע ווערען דיך האלטען
איינגעקלאמערט, ביז די צייט איז געענדיגט. —
דאן צום ליכט שטייגסט דו ווידער ארוף;

דאך מיט גרויזאמקייט האקט דיר דער הונד פון זעאוס,
דער שטורמדיגער אדלער, אין דיין צובראכען לייב מיט זיינע
שארפע נעגעל

און רייצט זיך מיט דאס בלוטיג פרעסען פון דיין לעבער,
א אונגעבעטענער בלוט-דארסטגיגער גאסט.

און ניט קיין ענדע זאלסט דו האפען פון זאלכע מאטערנישען,
בעפאר פון די געטער איינער, וועט ערשיינען

בערייט פאר דיר אין האדעס נאכט ארונטערצושטייגען,
צום טיעפען נעבעל-שלונד פון טארטאראס.

ענטשייד! מיין צונג פראהלט זיך ניט מיט געשיכטען
אמת זאג איך דיר;

דען פרעמד פון דאס געטליכע מויל זיי-
נען ליגענס

וואס זעאוס האט בעשלאסען, דאס וועט
ער אויך אויפפיהרען.

דרום זעה צו, באדיינק, היט זיך ניט מעהר

ה ע ר מ ע ס :

און וואָס דער פּאָטער פרעגט — דו ווילסט עס ניט זאָנען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ווי וואָלט ער זיך דעם דאַנק פון מיר פארדיענט ? !

ה ע ר מ ע ס :

אזוי ווי אַ אינגעל ווער איך דאָ אָבגעלאַכט !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ביזט דו ניט נאַרישער פאַר אַ אינגעל,

ווען דו האָסט עס געהאַפט פון מיר צו הערען ?

זאָג צו זע א ו ס דאָס ניט מיט מארטערניש אָדער קלוגשאפט

וואָלט ער מיר געקענט דערצו צווינגען,

סידען ער וועט אַראָבנעהמען פון מיר די שענדליכע קייטען.

זאָל ער נור זיין פייער פלאַם שלידערן

מיט אַ ווייסען שנעע שטורם און מיט דונערדיגען גערויש

אין קראַך פון גרונד אויס דעם אלל צוזאַמענברעכען,

מיר וועט דאָס ניט בייגען : ק י י נ מ אָ ל ו ו ע ט ע ר ע ר

פ א ה ר ע ן

ד ו ר ך ו ו ע מ ע ן ע ר ו ו ע ט פ א ר ל י ע ר ע ן ז י י ן

ט י ר אַ נ ע נ ט ה ו ם .

ה ע ר מ ע ס :

זעה נור צו, אויב דאָס וועט דיר קענען בעפרייען !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

שוין לאַנג איז דאָס פאַראויסגעזעהן און פעסט באשטימט !

ה ע ר מ ע ס :

בעגרייף עס, דו גענאַרטער, בעגרייף דאָס ענדליך

ווי דו בעדאַרפסט אין דיין אונגליק זיין געזאָנען !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

אומזונסט ראַטהסט דו מיר צו אזא מין עקעלהאַפטע טהאַט

קיינמאָל וועט עס דיר ניט געלינגען, דאָס מיר דער גאָט צו פאַרכט

און פייגהייט וועט ערנידריגען ! איהם אלס נידריגסטען

פון די ערגסט, ווי א פרוי, מיט הויכגעשטרעקטע אַרימס אָנצור

בעטלען,

דאָס ער זאָל מיר פון דיזע קייטען בעפרייען —

דען בעסער איז עס פערשקלאפט צו זיין
צום שטיין
איידער צו זיין א טרייער קנעכט ביים
פאטער זעאום —

ה ע ר מ ע ס :

שיינט עס דאך אז דיין לאגע געפעלט דיר זעהר.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

געפעלט? א יא! ווען איך נור אלע מיינע פיינד
אזוי זאל זעהן און דיר דערצו!

ה ע ר מ ע ס :

מאכסט דו מיר אויך שולדיג אין דינע ליידען?

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

אין אמת'ן געזאגט: אלע געטער האס איך
די מיר פאר גוטעס, שענדליכעס און שלעכטעס האבען געטהאן.

ה ע ר מ ע ס :

אין קיין קליינעם וואהנזון, זעה איך דיר.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

וואהנזון? יא, ווען מען „די פיינד האסען“ וואהנזון אָנרופט!

ה ע ר מ ע ס :

ניט אויסצוהאלטען וואָלסט דו געווען, ווען עס וואָלט דיר וואָויל
גענאנגען.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

וואויל? — וועה! — —

ה ע ר מ ע ס :

גאַרנישט ווייסט זעאום פון דיזען אויסרוף.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

דאך פיעל וועט אונז די לאנגע צייט נאך לערנען

ה ע ר מ ע ס :

דו האָסט דאך די קלוגשאפט קיינמאל פון איהר געלערנט.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו מ :

ווען איך וואָלט געווען קלוג וואָלט איך דאך ניט בעדארפט דערען
מיט אזא קנעכט.

ה ע ר מ ע ס :

צו דיר דעם קלוגען, דער וועלכער פערשטעהט אזוי צו לעסטערן,
דו פערברעכער צו די געטער, וועלכער איז צוליעב די
מענשהייט געוואָרען אַ רויבער, צו דיר רעד איך.

דער פאָטער פערלאַנגט פון דיר דו זאָלסט איהם בעריכטען
דורך וועלכען שידוך, ווי דו טהוסט זיך פראָהלען וועט פון איהם
זיין מאַכט גערויכט ווערען, אָהנע רעטהעניש זאָלסט דו עס זאָגען.
מאָך מיר ניט טאָפעלטע מיה ;

דו זעהסט דאָך אַליין, פ ר מ ע ט ה ע א ו ס דאָס דער גאָט
איז ניט זעהר זאָנפט, און וואָס דו קענסט נאָך ערוואַרטען. —
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ווי גרויסאַרטיג מיט שטאָלצען זין !

דאָס איז דעם געטער-ה ע ר אָ ל ד ' ס ריכטיגע שפראַך.
ניי הערשט איהר מיט דער נייער מאַכט און דיינקט זיך
אין אַ אונבעצוווינגבאַרע פעסטע בורג פון אייביגער לוסט ? האָב
איך שוין ניט

צוויי טיראַנען געזעהן פון דאָרט געשליידערט ?

און דיווען דריטען דיווען היינטיגען זעה איך אויך

אויף שענדליכסטען און גיכסטען אַרט. מיינסט דו אפשר

איך ציטער און שרעק זיך פאַר די נייע געטער ?

גאָר ווייט בין איך דערפון !

געה נור דעם וועג פון וואַנעט דו קומסט צוריק ;

דען גאָרנישט וועסטו דו קריגען צו וויסען, וואָס דו וואָלסט אזוי גערן
ערפאַהרען.

ה ע ר מ ע ס :

דיין עקשנות איז עס נור געווען וואָס האָט דיר

אין דיווען יאָמערליכען פאָרט אַרײַנגעשטייערט !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

פאַר דיין שקלאַפישען דיענסט וואָלט איך
מײַן לײדען —

יאַ הער עס נור דײַט לײך — ניט אויס-
בײַטען, קײַנמאָל ניט !

יא וועלכער וועט פאָזיידאָנס ערד-ציטערן
דיגען דריי-צאק

אין ים פערניכטען,

און זיין אונגליק וועט ער ערשט דערקענען

דעם אונטערשייער פון הערשען און דיענען.

ערשטע אַקיאנידע:

מיט דיין פערלאנגען, ווי עס שיינט, שרעקסט דו זעאוס!

פראָמעטהעאוס:

נור, וואָס וועט ווירקליך געשעהן. אין אמת'ן ווינט איך דאָס אייך.

צווייטע אַקיאנידע:

און גלויבען זאָל איך אָן דעם פאל פון דעם גאָט?

פראָמעטהעאוס:

שרעקליכערע ליידען ווי דאָס איז איהם באַשטימט.

ערשטע אַקיאנידע:

און זאָלכע לעסטערונג, עס שרעקט דיר גאָר ניט?

פראָמעטהעאוס:

וואָס זאָל איך מיך שרעקען? דער טויט איז מיר ניט בעשטימט.

צווייטע אַקיאנידע:

דאָך ער קען דיר נאָך שווערערע ליידען פערשאַפען!

פראָמעטהעאוס:

מעג ער! אויף אלעס טרעפט ער מיר געפאַסט.

ערשטע אַקיאנידע:

עס בויגט זיך דער קלוגער אונטער דער נעמעזיס.

פראָמעטהעאוס:

בעט! קריעך אַהין צום הויכען האר!

איך אכט איהם דאָך פיעל וועניגער ווי גאָרנישט

געוועלטיג נור דיזע קורצע צייט,

ווי דיר איז געפעליג, דו וועסט ניט לאַנג הערשען! —

דאָך זעה איך דאָרטען ניט זיין שליח זיך נעהענטערן,

דעם נייען קעניגס מונטערען קנעכט? ווי עס שיינט

ווייל ער מיר פרישע נויעס בעוויכטען —

(הערמעס קומט, מיט געפלויעגעלטען פוס, מיט דעם העראַלד שטעקען פון

דער הויך אַרונטער און בלויבט ניט ווייט פון פראָמעטהעאוס אויף אַ

העכערען פעלזען פאַר איהם און די אַקעוואַנידען שטעהן)

פערבינדונג פיהרט צום גליק!

דערפאר זאל דער גרינגער ניט טראכטען זיך צו פעראייניגען
מיט דעם פראָהלער פון רייכטהייטער און מיט דעם
שטאלצען פון אדעליגען געשלעכט.

און אונז פאסט אויך נור דער גלייכער בונד,
אונז שרעקט די זעהר הויכע ליעבע פון דעם הימעל;
דען פון דעם געטער-בליק איז ניט מעגליך צו אנטלויפען,
און אין קאמפף וואָלט איך וועגען ראטה און הילפע ניט געוואוסט.
וואָס וואָלט געוואָרען פון מיר? ווען זעאוס בעשלוס
באשטעהט?

און קיין אנטלויפען רעמעט מיר פון זיינע אָרימס.

פראָמעטהעאוס:

און דאָך שטאלצער זעאוס, וועסטו דו ניט באשטעהן!
א שידוך וועסטו דו טהאָן,

וואָס וועט דיר דעם סצעפטער פון דיין מאכט צו ברעכען! —
דאָן וועט ערפילט ווערען די קללה פון פאָטער קאראנאס
וועמען ער האָט אַרונטערגעוואָרפען פון אלטען שטוהל.
און קיינער פון די געטער קען דיר ניט ווייזען דעם וועג
פון רעטונג, ווי איך נור אליין!

איך קען עס; איך ווייס דעם וועג! זאל ער נור רעגירען

און מיט זיין דונער דורך די לופט זיך פראָהלענדיג

און שאַקלען זיך פרעך מיט זיין געשאַם,

נישט קען איהם פארהיטען פון זיין שווערען פאל,

מיט שאַנדע זינקט ער אונרעטבאר אַרונטער,

און געגען איין געגנער וועט ער זיך

באוואפענען

א העכערעס וואונדער פון אונבעזיגטער

קראַפט,

וועלכער וועט שלידערן א פונקען מעכ-

טיגער ווי דער בליצשטראהל

מיט גערויש, וואָס וועט דעם דונער בע-

טויבען,

דאך איינע פון די מיידלאך וועט פון לייעבע געדיהרט ווערען,
איהר געפיהל איז ווייך, זי רויבט ניט די נשמה פון איהר מאן,
זי וועהלט פון ביידעס לייעבער זיך: ש ו ו א ד
אָנגערופען צו ווערען, א י ו ד ע ר מ י ט ב ל ו ט ב א פ ל ע ק ט
צ ו ז י י ן ;

און זי געבאָרט דעם קעניגס-שטאם פון אָר ג אָ ס.
וואָס זאָל איך אייך נאָך פיעל וועגען איהם זאָגען?
פון דיעזען זאמען וועט אויפבליהען א שטארקער העלד
דער פירסט פון בויגען, וועלכער מיר
פון מיין ליידען וועט דערלייזען: אזוי האָט מיר די מוטער
די טיטאנין טעהעמיס מיט איהר געטליכען פראָפעטהען בליק
פאָראויסגעזאָגט — דאָך פיעל צייט וואָלט עס נעהמען צו ערקלעהרען
ווי אזוי און וואו — וואָס אויך נוצט עס דיר? — —
י א :

וועה מיר! — דער בראנד — די גיפטיגע פלאַג פון וואהנזין!
דער פייערדיגער — דער שטאָך — בויערט זיך אין מיין געהירען! —
אָ — ווי מיין האַרץ שלאָגט נאָהענט ביי זיין געצעלט! —
ווי פארטומלענדיג דער בליק מיר דרעהט אין קרייזען! —
אוועק פון וועג שליידערט מיר דער שטורם! —
מיין צונג איז אָהנמעכטיג! אומזיסט קעמפפען
די צומישטע ווערטער אהין און אהער געוואָרפען
אין דעם וויסטען קאָכעדיגען דראנג פון ווילדען שרעק
(זו אַנטלויפט און איהר וואַהנזין).

צ ו ו י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

קיינמאָל, אָי קיינמאָל, לאָזט מיר, איהר מעכטע פון שיקזאל,
אַלס ווייב אין די אַרימס פון זעאום זינקען, קיינמאָל
לאָזט מיר ניט ווערען די כלה פון א גאָט!

דען שוידערנדיג זעה איך י אָ, דיזע יונגע פרוי
אַנטלויפענדיג פון דעם געטליכען חתן און שווער פון ה ע ר א ס
אויפערזוכטיגען גרימאָצרן געטראַפען און געיאָגט
ע ר ש ט ע אָ ק י א נ י ד ע :

יא, קלוג, קלוג איז געווען דער, וועלכער האָט עס צו ערשט בעגריפען
און אין די ווערטער האָט איינגעפאסט: „ד אָ ס ג ל י י ב ע

דײך אלס זעאום ווייב — שמייכלט דיר דאָס וואָרט ? —
 מיט קיין פאלשען פאַרשלייערטען וואָרט, האָט באַגריסט,
 דאן ביסט דו אנטלאָפּען, אין דיין וואהניז, ליינסט דעם ברעג
 ביז די ווייטע בוכט פון רהע און פון דאָרט
 דורך שטורם און וועטער בלאַנדזשעסט דו צו אונז;
 דאָך וויסען זאָלסטו דו, דאָס צום אנדענקען פון דיין וואנדערונג
 די יאָ'נשע בוכט זי זאָל גערופּען ווערען.
 דיר אָבער זאָל דאָס זיין א צייכען פון מיין קונסט,
 ווי מעהר איך זעה, ווי אנדערע —
 און יעצט צוריק געקומען צום ערשטען וועג
 זאָג איך ביידען צוזאמען דעם רעסט
 דאָרט וואו קאנאָבאס שטאָרט ביים ברעג פון לאַנד
 נאָהענט ביי דער מינדונג פון דעם ניט, דאָרט
 שענקט דיר זעאום די קלאָהר קייט פון דיין
 נע געדאַנקען
 ווידער צוריק, נור מיט לייכטער האַנד דיין קאָפּ
 אַנריהרענדיג.
 און וועט מיט דיר געבאָרען דעם שוואַרצען ען פאפאס,
 אזוי אָנגערופּען נאָך די זאנפטע טהאט פון דעם גאָט;
 און דער אלס פירסט, וועט געניסען די פרוכט
 וועלכע ווערען רייה פון דעם ברייטען שטראָם פון ניל.
 דאָס פינפטע, פופציג־שפּראַציגע געשלעכט
 קעהרט זיך ווידער ווילען ערסט אהיים צו אַרנאָס,
 אַ מאַסע מיידלאַך, וועלכע אנטלויפּען פון א בלוט־שענדליכע
 חתונה מיט זייערע שוועסטער קינדער, דאָך אין זייער ליידענשאפט
 יאָגען זיי זיך נאָך די מיידלאַך ווי ווילדע טויבען
 און געהמען דאָס, וואָס זיי געהערט ניט און פייערן
 פון גאָט מקנא א פאַרדאָרבענעם יום־טוב.
 דען ביי נאכט האָט יעדע פרוי מיט מוטה
 יעטווערען מאַן אריינגעשטאַכען דעם צוויישיידיגען שווערד
 אין לייב, דאָס קאַלמע אייזען געטונקט אין זייער וואַרים בלוט,
 אזוי האָט פּעלאָסיג אַויסגעבעט איהר אַויסגעלייגטע שטאַדע
 וואָלט קיפּריס אזוי טרעפּען מינע שונאים! —

שטומע הינד, די שארף-צייניגע גרייפען אין דאָס
פּאָלק

די איין-אייגיגע, קריענזוכטיגע ארמאספען,
וועלכע וואויהנען ארום דעם גאָלדענעם שטראַם פון
פּלּוטאָן.

בלויב ווייט פון זיי; דאן קומסט דו צום ווייטען לאנד
פון דאָס שוואַרצע פּאָלק ביים קוואַל פון העליאָס,
צו די וואסערען פון עטהיאָפען; ביי איהרע ברעגעס
ציה ווייטער ביז צום וואַסערפאַל וואו הויך
פון בילבאָס בערג זיין הייליגען שטראַם
דער זעגענס-דייכער ניל אַרויסשטראַמט; ער וועט
דיך אין נילאָטיס דריי געשפיצטעם לאנד
אַרונטערפיהרען, וואו עס איז דיר בעשטימט
זיך מיט דיין געזונד זיך צו באַזעצען. —
פעהלסט דיר נאָך דאָ און דאָרט א דייטליכעם וואָרט,
וועל איך דיר עס זאָגען, און דו וועסט עס אין גאנצען באגרייפען.
איך האָב דאָך גענוג צייט דערצו!

ערשטע אַקיאַנידע:

האַסט דו איהר מעהר נאָך אָדער וואָס דו האָסט נאָך אויסגעלאָזען
פון איהר וואַנדערונג, צו בעריכטען.
דאן זאָג עס; דאָך, ווען דו וועסט אלץ האָבען געזאָגט, דענק
אַן אונזער ביטע, ווי דו ווייסט.

פּראָמעטהעאָס:

די גאנצע וואַנדערונג האָט זי נון געהערט,
דאָך, אים דאָס זי זאָל זיך ניט האַלטען פאַר אַבגענאַרט, וועל איך
אויך וואָס זי האָט פריהער געליטען, בעריכטען,
אום צו פערזיכערען דעם אמת פון מיינע רייד,
וואָס אונזצליך איז לאָזן איך אַוועק און ווענד מיך
גלייך צום ציעל פון דיעזע בלאַנדזשענדע וואַנדערונגען. —
ווען דו ביזט געקומען אויפ'ן פלאַך פון מאָלאָסאָ,
און וואו אויף דאָדאָדאָגאָ א'ס הויכקייט, אומגעבען
פון רוישענדען אייבען-וואַלד

דאָס הייליגע אַראַקעל פון דעם גאָט,

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

פון צוויי בעריכטען גיב איך דיר נאָר איינעם.

י א :

זאָג מיר ביידעם און לאָז עס מיר דאן ווייהלען.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

גוט ווייהל זיך; זאָל איך דיר דעם ענד פון דיינע ליידען
אָדער ווער עס וועט זיין מיין בעפרייער, בעריכטען?

ע ר ש ט ע אָ ק י א נ י ד ע :

איינס מעגסט דו איהר, דאָס אנדערע מיר בעריכטען;

אָ זאָג מיר ניט אָב מיין פערלאנג:

בעריכט איהר דעם ווייטען וועג פון איהר בלאַנדזשעדיגע וואנדערונג
און מיר דייין רעטער: איך זעהן זיך דאָס צו וויסען.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

ווייל איהר פערלאנגט, וועל איך ניט זיין דאָגעגען

און וויל איך ניט, וואָס איהר האָט געפרעגט, פערשווייגען.

ערסט, יאָ, ווער איך דיר ערקלעהרען דיין בלאַנדזשענדיע
וואנדערונג.

קרייז דאָס אין דעם טאָוועל פון דיין הארצען אריין! —

ווען דו וועסט דעם לענדערצושיידענדען שטראָם דורכשווימען,

דאָרט צום אויפגאנג פון די גליהענד זונען-באהן.

דאן זאָלסט דו דורך דעם שווימענדען ים ביז קיסטהענע שטורמען,

וואו יענע אוראלטע שוואנען-יונג פרויען וואָהנען,

די איין-איין-גיגע פאָרקיידען, דריי אין צאָהל,

וועלכע פון די פּרעהליכע זונען-שטראַהלען קיינמאָל ניט בעלויכטעט

ווערען

אויך ניט פון דעם מילדען שיין פון דער לבנה.

און נאָהענט צו זיי געפינען זיך די דריי געפליגעלטע שוועסטערן,

די שלאַנגען-האַריגע גרויזאָמע גאָרגאָנען,

פון וועמענס בליק עס ישטעהט ישטיל דער מענשליכער אַטהעם.

געווארנט דירך מיינע ווערטער האָב איך דיר!

דאָך וועגען אַן אנדער שוידערליכען אַנבליק

ווער איך דיר נאָך זאָגען און זוך עס אויסצומידען: דאָס זיינען

ז ע א ו ם

י א :

דאָך ווי ? א זאָג דאָס מיר, ווען עס בריינגט דיר ניט קיין שאַדען !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

חתונה ! חתונה וועט זיין דער גרונד פון זיין טרויער.

י א :

מיט א געטין ? אָדער א מענשען-פרוי ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

וואָס פרעגסט דו דאָס ? ענטדעקען טאָר איך עס דיר ניט.

י א :

און דורך זיין אייגען ווייב וועט ער ארונטערגעוואָרפען ווערען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

א קינד וועט זי געבאָרען, מעכטיגער ווי ער.

י א :

און קיין רעמונג איז ניט דאָ פאר דיווען פאַל ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

נור ווען ער וועט צורייסען מיינע קייטען.

י א :

דאָך ווען זע א ו ס עס ניט וויל, ווער וועט דיר בעפרייען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

איינער פון דייע שפראַצונגען איז דערצו באַשטימט (*)

י א :

וואָס זאָגסט דו ? איך וועל דיר געבאָרען דעם רעטער ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דער דריטער שפראַץ נאָך צעהן אנדערע...

י א :

ניט אזוי לייכט קען איך באַגרייפען דאָס וואָס דו זאָגסט יעצט.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דאָן פרעג ניט מעהר וועגען דיין שיקואַל.

י א :

האָסטו עס מיר ניט פערשפראַכען ? און וויססט דו עס מיר ניט זאָגען ?

(* העראקלעס.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

דו קלאַגסט און יאָמערסט ווידער ?
וואָס וועסט דו טהאָן ווען דו וועסט ערפּאַהרען דעם רעסט ?

ע ר ש ט ע אָ ק י א נ י ד ע :

נאָך מעהר וואונדערונגען האָסט דו איהר צו זאָגען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

א שטורמידג באַוועגטער ים פון שרעקליכער נויטה !

י א :

וואָס זאָל איך דען נאָך לעבען ? פאַרוואָס ווארף איך זיך
ניט גלייך אַרונטער פון פעלזען ?

דאָס איך אין אָבגרונד צושמערטערט, וועל פון אלע צרות
פטור ווערען ? דען בעסער איינמאָל שטאַרבען,
איידער טאָג און נאַכט צו ליידען זאָלכע פיין ! ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

דאָן שווער וואָלסט דו דערטראָגען מיינע ליידען,
מיר, וועמען איז בעשטימט קיינמאָל ניט צו שטאַרבען,
בעפרייט וואָלט מיר דער טויט פון מיינע קייטען,
דאָך מיר ווינקט ניט קיין ענה,
ביז דער טיראן וועט ניט אַרונטערגעשליידערט ווערען פון זיין
טראָהן.

י א :

ווי דען ? אזוי קען אויך ז ע א ו ם זיין מאכט פאַרלירען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

מיט פרייד, דענק איך, וואָלסט דו זעהן זיין פאַל.

י א :

פאַר וואָס ניט, פאַרוואָס האָט ער מיר דאָס אזוי בעהאַנדעלט ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

אזוי מעגסט דו וויסען דאָס איך האָב געזאָגט די וואַהרהייט.

י א :

ווער וועט איהם דאן זיין סצעפטער רויבען ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

דורך דעם נאַרישען ראטה פון זיין אייגענער הארץ,

וואו עס ברעכען זיך דיר כוואליעס אויף די פעלזען-וועג
 צום לינקען אָבער מייד אויס די כ א ל י ב ע ר ,
 די א י י ז ע ן - ש מ י ע ד ע ן א רויבער-פּאָלס,
 וועלכע קענען ניט דאָס מילדע ג א ס ט - ר ע כ ט .
 דאָן קומסט דו צום ש ט ר אָ ם פּוּן ע ק ש נ ו ת , דיכטיג אָנ-
 גערופען ;

געה ניט אריבער, עס איז אונגעהייער שווער,
 דו מוזט בעפאָר איבער די העכסטע בערג
 פּוּן ק ו י ק א ז אָ ם ש טייגען, פּוּן וועלכעס דער מעכטיגער שטראָם
 ישטראָמט אַרויס מיט שטאַרקען גערויש, אַרויפּשטייגען מוזט דו
 די ביז די שטערן גרייכענדע בערג, אַרונטער דעם וועג
 געגען צפון זוכען, דאָרט וועסט דו די מענער-האַסענדע
 אמאָזאָנען טרעפען.

די וועלכע ווערען אמאָל זיך אין ט ה ע מ י ס ק ו ר א באַזעצען
 ביים ט ה ע ר מ אָ ד מ אָ ד אָ ן , וואו ס א ל מ י ד ע ס ס אָ ם
 קליפען וועלכע זיינען

שטייער-מוטערליך געגען די שיפען, און פיינדע פון שיפער, —

זיי ווערען דיר גערן ווייזען דעם וועג, וואָס פיהרט דיר
 נאָהענט ביים שמאָלען י ס - ט ו י ע ר צו דער קו מ ע ר ש ע ן
 ע נ ג ש א פ ט , און דאָרט מוזט דו מוטהיג
 דורכשווימען דעם מא י אָ ט י ס - ז ו נ ד ,
 ווייט וועט די לעגענדע געהן פון דיין רייזע

און דעם זינד וועט מען דערפאַר „ב אָ ס פ אָ ר ו ס“ רופען
 און ענדליך האָסט דו פון איראָפּא דאָס פעסטע לאַנד א ז י ע נ ס
 דערגרייכט —

זוי נון ? איז ער ניט אַ טיראַן דיזער ג ע ט ע ר - ק ע נ י ג ?

אין אַלעמען גלייך ? דינע מענשליכע פרוי צו קושען.

דאָס איז געווען זיין געטער-ווילען ! נו פאַרשטויכט ער איהר

אין זאָלכע פאַרוואָגעלטע וועגען אַרומצובלאַנדושענען ! אַי יונג-פרוי

אַ בייזער חתן איז דיר באַשערט געווען צו דיין חתונה !

י א :

אַי וועה מיר, וועה !

מיט פארשלייערטע ווערטער; דען ליגען זאגען רוח
איך

דאָס אלערשענדליכסטע מענשליכע
פעהלער! —

צווייטע אָקיאנידע:

אָי וועה, וועה גענוג שוין! אַך קיינמאָל, קיינמאָל
האָב איך געהאָפּט צו הערען אזא מיין ווילדע געשיכטע!
אזוי שרעקליך צו זעהן! אזוי אונערטרעגליך!
שרעק, שמערץ און אבשיי דרינגט, ווי איין קאלטעס
צווישנידיגעס שווערד מיר דורך די ברוסט! וועה מיר,
אָ שיקזאל! שיקזאל! טיעף ערשוירדערט בליק איך
אויף יא'ס ווייטען ליידענס-וועג צוריק!

פּראָמעהע אום:

צו פריה שוין קלאָנסט דו, דו עלענדע!

ווארט נאָך ביז דו וועסט נאָך דאָס איבעריגע הערען!

ערשטע אָקיאנידע:

אָי רעד, און דערקלעהר עס! ליעב איז דאָך דעם קראנקען,
זיין צוקינפטיגעס ליידען אין גאנצען פאָראויסצוזעהן.

פּראָמעהע אום:

די ערשטע ביטע וואָלט זיך געלאָזט לייכט ערפילען;

דען פון איהר אייגענעם מויל האָט איהר געהערט

ווי איהר האָט פערלאנגט, די ליידען פון דיזער יונגפרוי,

דאָן הערט נאָך ווייטער וואָס פאַר אַ ליידען נאָך

האָט הערא'ס גרימצאָרן אויף איהר אַרויפגעלייגט.

דו אָבער, קינדער פון אינאכאס, גיב אכט

און לאָז דיר דעם ציעל פון דיין בלאַנדזשענען אָנזאָגען! —

צוערשט פון דאנעט, גענען מזרח געווענדעט,

וועסט דו דירכוואנדערן פוסטע, אונכאביטע לענדער,

ביז דו וועסט קומען צום וואנדערנדען פאָלק פון די

סקיטהען,

וועלכע פאַרטהיידענען זיך מיט אַ געפלאָכטענע וואַגען-פעסטונג

און מיט די פון זייערע בויגענס ווייט טרעפענדע פיילען —

געה ניט נאָהענט צו זיין און וואנדער ביים ברעג

זאָלכע טרוימען האָבען מיר יעדע נאכט
 געטרוימט, ביז איך האָב עם געוואגט,
 וואָס מיר האָט געשעהן עם מיין פאָטער צו דערצעהלען
 ער האָט געשיקט זאָפאָרט נאָך פֿי ט ה אָ און ד אָ נ אָ נ א
 זעהר פיעל שלוחים, אום צו ערפאהרען ווי ער
 זאָל די גענאָד פון די געטער ערהאלטען מיט ווערטער און טהאטען ?
 דאָך צומישטע נאכריכט מיט אַ טונקעלן שלייער פאַרשטעלט
 פון אלע טעמפלען האָבען זיי צוריק געבראכט,
 ביז ענדליך האָט, א י נ אָ כ אָ ס געקראָגען אן ענטפער
 צו דייטליך אַרויסגעזאָגט און אויך אַ באַפעהל.
 מיך פון מיין היים און מיין פאטערלאַנד צו פאַרשטויסען.
 אוועק ביז די זויטעסטע גרענעצען פון דער וועלט צו אנטלויפען.
 אויב ניט וועט ז ע א ו ס ערניכטענדער שאָס אַרונטערפאלען
 מיט פלאַמענדער קראַפט אויף איהם און זיינע קינדער —
 קלאָגענדיג און וויינענדיג האָט ער זיך געמוזט אונטערוואַרפען דאָס
 וואָרט.
 קלאָגענדיג האָב איך געמוזט אַנטלויפען פון מיין פאָטער'ס שוועל;
 אזוי האָט איהם דער געטליכער ווילען געהאלטען האַרט אין צוים.
 און באלד האָט זיך פאַרוואַנדעלט מיין שייטעל
 אין דיעזען געהאָרנטען קאָפּ — און אזוי מיין גייסט;
 דען פון דעם שטאָך, פון'ם וואהניזן געטריבען
 שטורם איך מיט בלאָנדרזשעדיגען לויפען צו ל ע ר נ א ס פעלדער,
 דאָרט, וואו ק ע ר כ נ י י א' ס שעהנע וואסערען רוישען — —
 אָבער אַ היטער יאָגט מיר נאָך מיט האַרטען געדאַנק,
 א ר נ אָ ס, דער הונדערט־אייגיגער זוהן פון דער ערד,
 אויף אלע וועגען יאָגט ער מיר נאָך — דאָך איהם האָט, אונער-
 ווארטעט

זיין שיקואל, פלעצליך פון'ם לעבען אָבעריסען —
 מיר אָבער טרייבט די שווערע פלאַג פון דער געטין
 וואהניזניג, בלאָנדרזשענדיג פון לאַנד צו לאַנד.
 דו הערסט מיינע ליידען; ווייסט דו דעם רעסט פון דעם
 דאָן זאָג מיר, דאָך ניט אויס מיטלייד זאָלסט דו מיר שמיכלען

פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס :

נו אז דו ווילסט, דאן מוז איך עס, אלזאָ הער: — —

צ ו ו י י ט ע א ק י א נ י ד ע :

נאָך ניט! הער אונזער פערלאַנג!

זאָל זי אונז ערשט איהר אייגענעם אונגליק דערצעהלען,

און האָט זי איהר פערגאנגענהייט אונז דערצעהלט

דאן זאָל זי ערשט איהר צוקונפט פון דיר הערען —

פ ר א מ ע ה ע א ו ס : (צו יאָ)

אָ, דאָס איז דיין זאך, מיין קינד, טהו זיי

דעם פערלאַנג! זיי זיינען דאָך דיין פאָטערס שוועסטערן.

אויך לוינט עס זיך די מיה, דאָרט, וואו אויס מיטלייד

טרעהרען פליסען, די ביטערע

שמערצען איינמאָל זיך פון הארצען אויסצואוויינען.

י א :

יא פאר אייך קען איך ניט אַנדערס, איך וויל אייך טהאָן אייער

פערלאַנג,

הערט זיך איין קלאָהר, וועגען וואָס איהר פרעגט, הערט

דעם גאנצען שיקזאל, שמאָך קען מען עס אַנרופען,

דער געטליכער שטורם, וועלכער האָט מיר געפאָקט

און, מיר אזוי פערוואַנדעלט. און האָט מיר אַוועקגעשליידערט צו

זאָלכע

ביטערע שמערצען — ווי איך האָב דאָס ביז יעצט דערליטען. —

— פ א נ ט א ז י ע - ב י ל ד ע ר מיט שמייכלדיגע געדאנקען

זיינען יעדע נאכט אריינגעטראָטען אין מיין שלאָפצימער

און האָבען צו מיר געזאָגט „דו גליקליכע מויד,

פאַרוואָס אזוי לאַנג נאָך אַ בתולה, וואַרט דאָך אויף דיר

די טהייערע חתונה, דען ז ע א ו ס

האָט זיין פייל פון פערלאַנגען אויף דיר געטראַפּען,

מיט דיר אין לייעבע וואָלט ער זיך פאַראייניגען,

דו אָבער קינד, זאָג זיך ניט אָב צו שלאָפּען

אין זיין אָרים; אין ל ע ר נ א ס טהאָל,

וואו עס פיטערן זיך די לעמער פון דיין פאָטער

געה ארויס און גיב זיך איבער דעם פערלאַנגען פון זיין געטער-בליס!

י א :

אָ דו בעשיצער פון דער גאנצער מענשהייט ! אונגליקליכער
פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם , פֿון וואַנעט איז דיר געקומען זאָלכע פיין?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

קוים האָב איך אויפגעהערט צו קלאָגען איבער מיין אונגליק.

י א :

און מיין ביטע — זאָנסט דו מיר זי אָב ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

זאָג, וואָס פֿערלאַנגסט דו ? אלץ זאָלסט דו הערען,

י א :

זאָג ווער האָט דיר אָנגעשמיערט אין דיזער פעלזען־שלוכט ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

ז ע א ו ם האָט עס געוואָלט, ה ע פ א י ס ט אָ ם האָט עס אויס־
געפיהרט.

י א :

אום וואָס פֿאַר אַ פֿאַרברעכען ליידסט דו דאָס אַלעס ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

ניין — איך קען עס ניט — לאָז רוהען דיזע פֿראַגע ! —

י א :

אָ דאַן זאָג מיר וועניגסטען, מיר די עלענדע

דעם ציעל פֿון מיין אַרומבלאָנדישען, און די צייט ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

בעסער דו זאָלסט עס ניט וויסען איידער צו וויסען,

י א :

פֿאַר וואָס זאָל עס זיין פֿאַרבאָרגען, דאָס וואָס איך לייד ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

איך בין דיר ניט מקנא, דיזעזע נייעס !

י א :

וואָס האַלסט זיך אזוי צוריק מיר אלץ אָנצוואָגען.

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ם :

גערן, גערן ; נור איך וואָלט דיר ניט וועלען איבערשרעקען.

דאָס טהוט מיר זעהד לייד.

י א :

זאָרג זיך ניט וועגען מיר מעהר ? ווי מיר אליין לייעב איז !

אָ הער, מיין האר, דערהער מיין געבעט.
לאָז שוין גענוג זיין מיט מיין פאַרבלאַנדזשעטער וואַנדערונג,
אויב ניט, דאן געפין איך קיין אויסוועג פון מיין ליידען! —

ע ר ש ט ע אָ ק י א נ י ד ע :

דערקענסט דו די שטימע פון די געהאַרנטע פרוי ?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

יא, איך דערקען די שטימע פון די אונגליקליכע,

די טאַכטער א י נ א כ אָ ס, וועלכע האָט ז ע א ו ס נעמיטה

אַנגעצונדען מיט ליבע, און וועלכער ה ע ר א ס צאָרן

טרייבט מיט געוואלט, בלאַנדזשענדיג אָהן רוה איבער דער וועלט

צו וואַנדערן.

י א :

ווי האָסט דו דערוואוסט דעם פאַטערס נאָמען ?

א זאָג עס מיר, די עלענדע, דו אַליין אזוי עלענד!

און ווער ביסט דו אַליין, דער דו מיר שמערצענס־רייכע

אזוי ריכטיג האָסט דערקענט ? יא, יא, דו האָסט עס אַנגערופען

ריכטיג דעם שרעקען פון מיין קראַנקהייט, מיט דעם ברענענדיגען

שטאָך פון וואַהנזין האָט מיר די געטין געטראָפּען

אין שטורמידגען לויפען, פון שרעקליכער פאַרכט געיאָגט

פון העראַ'ס גרויזאָמען גריס־צאָרען בין איך געקומען אַהער.

אך עלענד, אונאויסשפרעכליק עלענד זיינען אַלע,

וועמען עס טרעפט זאָלף אַ ליידענדער שיקזאל ווי מיר !

דאָך דו, אָ לאָז עס מיר וויסען, זאָג מיר וואָס איך האָב נאָך

צו ליידען, צייג מיר די הילף,

א מיטעל פאַר מיין קראַנקהייט, ווען דו קענסט !

צ ו ו י י ט ע אָ ק י א נ י ד ע :

ווען דו עסט קענסט, זאָג דאָס דער אַרימער מויד !

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

איך וויל אַלץ וואָס דו פערלאַנגסט דיר זאָגען,

קלאָהר אָהנע רעטעניש, מיט איינפאַכע ווערטער,

ווי צווישען גוטע פריינד גערעדט ;

איך בין עס, דער פּייער־שפּענדער, בין פּר אָ מ ע ט

ה ע א ו ס,

ווי דאמאָלסט ווען איך האָב מיט לוסט צו דיין הייראט
צו דיין באָד און דיין האָכ צייט - כ ע ט געזונגען. דאן
ווען דו

האָסט ט ה ע ט י ס טאָכטער, אונזער שוועסטער
העזיאָנע, געוואונען, אלס געטרייע ווייב! —
(יא, אָקסען הערנער אויפ'ן קאָפּ, צעריסענע קליידער און צומישטע האָר,
לויפט גיך אַרויס אויפ'ן פּאַרדערגרונד.)

י א :

וואָס פאַר אַ לאַנד? וואָס פאַר אַ פּאָלק? ווער איז עס וועמען איך
זעה דאָרט?

— דאָרט צווישען די פעלזען אין קייטען געבונדען?
פאַר וועלכעס פאַרברעכען קומסט דו אָב?
וואו בין איך אַ הינגעקומען איך עלענדע, זאָג מיר! — — —
זועה מיר, אַי וועה! פון דאָס ניי דרינגט דער שרעק
מיר שטעכענד דורך די גליעדער! דאָרט, אַי דאָרט!
דאָס שרעקליכע בילד פון אַ ר ג א ס! וועה, העלפט!
דעם טרויבערס טויענדפאַכיקע אויג — איך ציטער —
בליקט אויף מיר מיט קלוגען פאַרשענדען בליק;
אָך, טויטערהייט געהמט איהם ניט אויף די ערד!
אויף מיר, אויף מיר, אינזעליגע, פון דעם אָבגורנד
ארויפגעשטיגען, יאָגט ער זיך נאָך
און טרייבט מיר, אלס פּערהונגערטע ווייט און ווייטער
אויף ווייטען ברעג פון'ם ים! — און זינגט ניט מיט די טענער
פון דאָס פייפּעל, דאָס שלאָף-ליעדעל שוין דערצו? — אַי יועה!
וואו פיהרט מיר דער ווייט דורכגעבלאָנדושעטער וועג אהין?
פאַר וואָס פאַר אַ פאַרברעכען, ק ר אַ נ י ד פאַר וואָס פאַר אַ
פאַרברעכען,

וואָס דו באַשטראַפסט מיט זאָלכע אַ יאָך פון מאַטערנישען,

וואָס האָסט דו געפונען אָן מיר, די אונגליקליכע,

וואָס האָסט דו געפונען אָן מיר, וועלכע דו צום וואָהנין

מיט דיין פייניגונג טרייבסט! דעם בליץ!

אויף מיין שייטעל! אין דעם שוים פון דער ערד,

טייער אין דעם אָבגורנד פון די וואַסערן פאַרזינק מיך!

צווייטע אַקיאנידע:

וואָס גאָר אַ געהיימניש מוז דאָס בלייבען?

פּראָמעה אַוּס:

פון וואָס אנדערס רעד! דען פון דעם צו רעדען
איז נאָך ניט די צייט; פאַרשווייגען מוז איך דאָס
ווי פיעל נור מעגליך, נור ווען דאָס איז פאַרבאָרגען,
קען איך זיך רעטען פון שמאך און פּיין.

ערשטע אַקיאנידע:

קיינאַמל זאָל מיין געדאַנק זיין געגען די מאכט פון זע אַוּס
דעם באַהערשער פון אַלעם.

און איך וועל ניט פערזאמען ביים אָפּפערן פון הייליגען אַקס צו די
נעטער,

זיך צו נעהנטערן מיט געבעט, דאָרט וואו דער אייביגער קוואל פון
פאָטער רינט —

מיר זיינען זיי פּרעמד די שווערע לעסטערנדע ווערטער

נור איינס בלייבט מיר און וועט ניט פאַרשוויינדען:

גליקליך. איז דער יעניגער, וועלכער אויף
דעם וועג פון לעבען, פּרעהליך

וואנדערט מיט האַפּנונג: פּרעהליכקייט דערקוויקט

דאָס האַרץ פון דעם האַפּענדען, דאָך ווען איך זעהר דיר

פון טויזענדער פאַכען שמערץ געמארטערט,

דאן ציטער איך, אַ פּראָמעה אַוּס, ווי די מיט עקשנות

דעם מעכטיגסטען פון די נעטער פּעראַכטען ווילסט

אום זיך צו פּרעהען מיט דיין מענשען-ליעבע.

צווייטע אַקיאנידע:

די אונגליקליכע ליעבע! — זעהסט דו ניט,

ווי דאָס אין טרוים פאַרזונקענע געשלעכט

אין אַהנמאַכט, בלינד, געבונדען, קענען דיר

ניט העלפּען און דיר קיין רעטינג בריינגען?

דען וואָס גאָטס בעשטימונג איז

קען דער מענשען-ווילען ניט ענדערן

אזוי האָט מיר אויף דיין שיקזאל געלערנט,

און אנדערס וואָלט איך זייגען, היינט, פּראָמעטהעאוס

אזוי האָב איך געווירקט. און דאָס וואָס איז אין דעם שוים
פון דער ערד פערבאָרגען, די אוצרות פון דער מענשהייט,
די מעטאלען — אייזען, גאָלד און זילבער — קען זיך איינער
באָריהמען

דאָס פריהער צו האָבען אויסגעפונען, ווי איך ? ניין !
קיינער, וועלכער וויל זיך פראָהלען מיט ליגענס,
קורץ, אלעס וויל איך זאָגען מיט איין וואָרט :
די קונסט און וויסענשאפט פון די מענשהייט איז פון פראָמעטהעאום
געשאפען

ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
לאָז זיך אָב פון דיין איבערדייכע ליבע צו דער מענשהייט !
וועגען דינע אייגענע ליידען זאָלסט דו טראכטען ;
און האָפען וואָלט איך געקאָנט, ווען דו וואָלסט פריי געווען פון דינע
קייטען,

וואָלסט דו געוויס געהאט אַ מאַכט ווי ז ע א ו ס .
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :
דאָס האָט די מ אַ י ר א , די וועלכע ליינקט דאָס שיקואל,
נאָך ניט געוואָלט, ביז דינע קייטען ווערען צווישפרינגען
ווער איך נאָך ליידען טויענד פאכע שמערצען — נ ו י ט ו ו ע נ -
ד י ג ק י י ט ,

ווי מאַכט לאָז איז די קלוגהייט געגען דיר !
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
ווער פיהרט דעם שטייער פון דער נויטווענדיגקייט ?
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

פון די מ אַ י ר ע ן ד ר י י און די ראכע נעהמענדע ע ר י נ י ע ן .
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
און ז ע א ו ס איז ניט מעכטיגער פאָר זיי ?
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

פון זיין שיקואל קען ער אויך ניט אנטלויפען.
ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
און איז ניט אייביגע הערשאפט זיין בעשטימונג ?
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דאָס טאָרסט דו ניט וויסען ; פרעג ניט.

פון לינגען-זעגעל געטריעבענעם שוף האָב איך געבויט,
האָך איך דער וועלכער האָט זאָלכע קונסט פאַר די מענשען
אויסגעפינדען, ווייס פאַר מיר אַליין ניט קיין ראטה ווי
זיך אויס דיזען צוואנג פון ליידען צו בעפרייען.

ע ר ש ט ע אַ ק ע י א נ י ד ע :

צו אַלע דינע ליידען בלאַנדזשעט דיין ג י י ס ט ארום
אַהן ראטה, אזוי ווי דער שלעכטער דאָקטאָר וועלכער
קען ניט געפינען דאָס מיטעל
אום מיט דעם דיר צו היילען.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

אַ הערט נאָך ווייטער און איהר זאָלט נאָך מעהר
ערשטוינען, וואָס פאַר אַ קונסטען און וועגען איך האָב געפונען! —
ווען איינעם האָט געטראָפען אַ קראַנקהייט,
איז ניט געווען קיין מיטעל, קיין רפואה
קיין הייל-געטראַנק אָדער זאלב, קיינע הילף איבערהויפט,
צום טויט האָבען זיי פאַרוועלקט, ביז איך האָב זיי געוויזען
ווי לינדערנע הייל-געטראַנקען צו מישען,
פון וואָס די קראַנקהייט אנטלויפט — איך האָב זיי געגעבען
די לעהרע און דעם געברויך פון פראָפעטען-קונסט,
פון טרוים אויסצוטיימען די שטימע פון שיקואל, די פערשלייערטע
צוקונפט.

און די צייכענס פון וועגען האָבען זיי געלערנט פאַרשטעהן
פון דאָס פליהען פון די פויגעל מיט קרומע קלויען.
האָב איך זיי הייטליך געוויזען וואָס די רעכטע באדייטען
און וואָס די לינקע, און אַלע זייערע מנהגים אין זייער
פרינדשאפט, פיינדשאפט און געזעלשאפטליכקייט;
איך האָב זיי געלערנט צו דערקענען די ווייכקייט און די פאַרב
פון די געדערים, ווי עס די געטער גלייבען,
די וועקסעלנדע געשטאַלט פון גאל און לעבער,
דעם בראַנד פון די פעטע שענקעל-שטיקער
און די ברייטע רוקענס — אַלעס פון דיעזער שווערע קונסט
האָב איך די מענשען געוויזען און די געהיימע צייכענס
פון דעם אָפּפער-פלאַם. האָב איך זיי געלערנט,

גלויבט ניט דאָס איך, אויסווייכליכקייט אָדער עקשנות
בין פּערשטומט; נור איין געדאנק פּרעסט מיין האַרץ:
ווי אזוי איך זעה מיר יעצט געמאַרטערט:
און ווער דען אַנדערס האָט די נייע געטער
די מאַכט געגעבען, אויב ניט איך אליין?
דאָך דערפון שווייג איך; גאָרנישט וואָלט איך אייך
געקאָנט דערצעהלען וואָס איהר ווייסט ניט אליין.
ניין, הערט צו איבער דאָס גרויסע אונגליק פון די שטערבליכע,
ווי איך האָב זיי די אונזויערענדע קלוג געמאַכט
און זייער גייסט פון שלאָף האָב אויפגעוועקט
איך האָב ניט די מענשען עטוואָס פאַרצואוואַרפען
נור מיין ליכשאפט צו זיי וויל איך אייך צייגען,
זיי זיינען בלינדע געווען מיט אָפענע אויגען
און אויב זיי האָבען געהערט האָבען זיי ניט בעגריפען;
ווי טרוים־בילדער עהנליך פלעגען זיי פריהער
אַלעס אונרעגעלמעסיג צוזאַמענמישען:
דער שעהנער זוניגער שטיינערנער געבוי,
די קונסט פון בויען איז געווען זיי פּרעמד, אין הוילען
פאַרגראָבען האָבען זיי געוואָהנט, ווי ווינציגע
געראַשקעס, און האָבען ניט געוואוסט פאַר'ן ווינטער,
פאַר'ן בלומיגען פריהלינג און פאַר'ן פרוכטבארען זומען ווי
מיט אַ פעסטען צייכען די צייט צו בעשטימען. אָהן געדאַנקען
איז געווען זייער שאַפען, ביז איך האָב זיי עס געוויזען
זוי די שטערען אויף און אונטערגעהען,
און אויך די הויכע וויסענשאפט פון צאָהלען,
דעם געברויך פון שריפט, אף דאָס געדעכטנים
די מוטער פון די מוזען, האָב איך זיי געגעבען.
אויך איינגעשפאַנט אין יאָך פאַר זייער דיענסט האָב איך
די ערשטע היות, דאָס זייערע לייבער זאָלען טהיילען
זייער שווערע מיה און די פרייע פּערד
האָב איך געשפאַנט פאַר זייערע וואָגענס.
יאַ שטאַלצעס בילד פון רייכער פרוכטבאַרקייט,
און אויך דעם שיפּפּערס ימים־דורך־פליהענדעס

אָ ק ע י א נ אָ ס :

בערייט בין איך דיין וואָרט צו אַכטען ; און באַלד
שווינג איך זיך דורך דעם עטהערס ווייטקייט
מיט מיין געפליגעלטען פערד, וועלכער איז פול מיט לוסט
און פליהט צום הימאָטליכען שטאל זיך אויסצורוהען.
(אָקעיאָנאַס קעהרט זיך אָב צו דער זייט און פערשווינדעט צווישען די
פעלזען).

ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

ווי יאָמערליך דיין שרעקליך גורל, פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס !
אויך איך האָב פארצייטען געזעהן די פיין פון געטטער,
געזעהן דעם גרויסען א ט ל א ס אונטער די ביטערע לאַסט
קרעכצענדיג, און מיט אונגעהייערע קראַפט
דעם הימעלס־געוועלב אויף די שולטערען טראַגען.
דאָס בריווען פון ים קלאַנגט מיט, עס קרעכצט
דער אָבגרונד, די טיעפע שוואַרצע הויף פון האַדעס
ברומט אויף, אין אַלע הייליגע שטראָם־קוואַלען
וויינען פול מיט מיטלייד וועגען זיין שמערץ. — אזוי נעצט
דער שטראָם פון טרעהרען אונזערע געזיכטער ;
יאָ ק אָ ל כ י ס יונגע פרויען אזוי ווילד אין שלאַכט,
דאָס ס ק י ט ה ע נ - פ אָ ל ק וועלכע געפינען זיך
ביים ווייטסטען ברעג פון דער וועלט, ביים ים מאַי אַ ט י ס
און אַלעס וואָס געפינט זיך אויפ'ן הייליגען גרונד פון א ז י א.
דאָס בליהענדע מענליכע געשלעכט פון א ר א ב י ע נ
און יענע קריגס־העלדען מיט זייער שפיעזען־קלאַנג,
וועלכע בעוואַכען די פעלזען־פעסטונג ביים ק א ו ק א ז אָ ס —
טרויערן, ווייל ז ע א ו ס, וועלכער איבער זייערע אַלטע געטער
יעצט

מיט גלאַנץ דעם הערשער־שפיעז טהוט שווינגען,
האָט אזוי שרעקליך מיט זיין אייגען רעכט, דיר אזוי שווער גע-
טראָפען :

און די מענשהייט טראַגט דיין טרויער־שיקאָל מיט, דיר
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :
נאָך אַ פּוּנזע פון טראַכטענדער אבוועזענהייט.)

דאָך די ביזט דאָך ניט אזוי דום, וואָס ברויכסט דו
מיין לעהרע, העלף דיר, ווי דו ווייסט ;

איך ווער מיין שיקואל אזוי לאַנג טראַגען
ביז עס וועט זיך דער צאָרן פון גאָט אָבקייהלען.

אָ ק ע י א נ אָ ס :

און ווייסט דו ניט, פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס , דאָס דער צאָרן
וועט דורך אַ גוטען וואָרט אמבעסטען געהיילט ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ווען מען צור רעכטער צייט די האַרץ דערווייכט,
און ניט מיט געוואלט די פֿלאמען לעשט.

אָ ק ע י א נ אָ ס :

דאָך איין פֿערזוך פון דיינט וועגען נור צו וואַגען
זאָג מיר, וואָס קען עס שאַרען ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דאָס די מיה

איז אומזונסט, און האַרצליכע גוטסקייט איז נאָריש !

אָ ק ע י א נ אָ ס :

לאַז מיר מיט דיזער קראַנקהייט קריינקען, עס נוצט
דעם קלוגען ניט זיך אַלס צורקלוג אַרויכצוצייגען.

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

אויך דיזע געוואַנטע האַנדלונג וואָלט פאַלען אויף מיין קאַפּ !

אָ ק ע י א נ אָ ס :

אזוי שיקט מיר דיין וואָרט דען ווירקליך אין דער היים ?

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דאָס דו זאָלסט ניט דורך דיין מיטלייך דארפֿען ליידען...

אָ ק ע י א נ אָ ס :

יא, געוואַלטיג שטרענג איז דער נייער האַרד אויפ'ן טהראָן !

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

יא, היט זיך דאָס דו זאָלסט איהם ניט אַרײַנבריינגען אין צאָרן !

אָ ק ע י א נ אָ ס :

דיין לייד, פֿראַמעטהעאום, קען מיר זיין אַ לעהרער.

פֿר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

נעה, נעה דען, גיכער, היט דיר דיזען געדאַנק !

בעמיה זיך ניט אומזונסט, מיר,
 ווי גערן דו וואָלסט, קענסט דו דאָך ניט העלפען;
 דערפאר זיי רוהיג און האַלט זיך פריי,
 דען קיינמאָל וואָלט איך געוואָלט, ווייל איך לייד אליין,
 דאָס אַנדערן זאָל אזא מיין אונגליק טרעפען.
 איך לייד שוין גענוג פון דעם גורל פון א ט לאס
 מיין ברודער, וועלכער ווייט אין מעריב שמעהענדיג
 מוז טראַגען אויף זיך די שווערע לאסט,
 די זיילען פון הימעל און ערד,
 אויך טהוט מיר וועה וועגען די ליידען פון טי פאן
 וועלכער אין קליקיענס הוילען האָט געוואָהנט
 אַלס שרעקליכעס וואונדער, דיזער זוהן פון דער ערד
 פלעגט מיט זיין הונדערפאַכען קאָפּ די שטאַרקסטע געוואַלט
 בעזיעגען, מיט זיינע ווילדע ציינער קריצענד פלעגט ער
 אַלע געטער ווידערשטען, עס האָט געצוקט
 פון זיינע אויגען אַ שרעקליכער גלאַנץ,
 ער האָט געוואָלט דעם טיראַנען-ט הראָן פון הי-
 מעלשליידערן

דאָ האָט דער זעאום איהם מיט זיין דוננער און בליץ
 געטראַפען ביו'ן האַרצען און איהם אַריינגעשליידערט
 טיעף אין דרערד, און יעצט ליעגט ער אָהן קראַפט
 אויסגעשטרעקט ביים ברעג וואו זיך די ימים טרעפען
 טיעף אין דעם וואַרצעל פון דער עטנא פארזונקען,
 און אויבען אויף דעם שפיץ שווינגט העפאייסטאָס
 זיין שווערן האַמער, דאָרט, וואו עס וועט דער גליהענדער
 שטראָם אויסברעכען און מיט שאַרפען צאָהן וועט עס
 די שעהנע פעלדער פון סיצייליען פערצעהרען*
 דאָס איז דער הייסער גרימצאָרן פון ווילדען טי פאן
 וועלכער ברעכט זיך דורך אַלס אונאויסלעשליכער פייער שטראָם
 אַלס אויסברוך פון שרעקליכען בראַנד, אָבגלייך
 ער אליין אין שוין פערברענט געוואָרען פון דעם געטער-שטראַהל,

* דער אויסברוך פון דער עטנא 479 אָדער 478 בעפאר קריסטוס.

און דיזע שווערע שמערצען וואָס דו טראָגסט
וועט דיר נאָך דאָן אַלס קינדערשער ווייַטץ ערשיינען,
דערפאר, אונגליקליכער, האַלט איין דיין גרימצאָרן
און רעטונג זיך פון דייןע ליידען!

איך רעד טאַקע צו דיר פון וואָס אַ יעדער ווייס
דאָך טרעפט זיך דאָס, פראָמעטהעאום פון דאָס ניי
ביי זאָלכע שטאַלצע צונגען ווי דער:

דיין עלענד איז דיר ניט גענוג, דו קענסט זיך ניט
צו פאַסען צו דיין שיקזאַל — און פארמעהרסט עם זיך!
אַ וואָלסט דו געפאָלגט מיין ראטה!

ניט שלאָג אויף דאָס וואָס שטעכט דיר, ווען דו זעהסט
ווי געוואַלטיג שטרענג אַ אינבעשרענקטער הערשער הערשט!
וואָס איך פערמאַג, דאָס טהו איך, איך ווער געהן און זוכען
ווי דיר צו קענען לינדערן דיין שמערץ;
דו אָבער ווער שטיל און לעכטער ניט!

וואָס? זעהסט דו קלוגער דען ניט קלאָהר גענוג,
ווי דאָס בלינדע רעדען בריינגט דיר שווערע שטראַף?
פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס :

גליקליכער, וועלכער געהט אָהנע שטראַף אזוי פריי ארום
און וואגסט עם נאָך מיט מור אין פריינדשאפטס־בונד!
נו אָבער לאָז זיך אָב פון דעם און זאָרג ניט,
דו קענסט איהם דאָך געוויס ניט איבערעדען;
ער איז אַ איינגעשפאַרטער קאַפּ! זעה נור צו,
דו זאָלסט זיך ניט מיט דיעזען גאַנג אַליין שאַדען טהאָן.
אַ ק ע י א נ א ו ס :

פיעל בעסער דיינקסט דו אַלין פאר אנדערע
און ניט פאר זיך אַליין: דאָס מערק איך אין דער טהאַט!
און האַלט מיר ניט אָב פון דאָס וואָס איך נעהם זיך אונטער;
איך האָף, איך האָף אויף די גנאָדע פון ז ע א ו ס,
דאָס איך זאָל דיר קענען פון די שווערע קייטען באַפרייען.
פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס :

דער גוטער ווילען פעהלט דיר ניט, דערפאר עהר איך דיר
און וועל דיר אימער פארעהרן, אָבער יעצט

בערייט געווען, דיין גאנצען שיקזאל, אָרימער, מיטצופיהלען,
און ווען דו רופסט זיינען מיר פאר דיר בערייט.

אָ ק ע י א נ אָ ס (טרעט אויף ראש אין פאַרדערגרונד) :

דאָ בין איך שוין צום ציעל נאָך אזא ווייטע פּאָהרט!
צו דיר פּראָמעטהעאוס, האָט מיר געטראַגען

מיין ווינק געהאַרכענר, מיין געפּליגעלטעם פּערד;
דען שמערצליך פיהל איך דיין שרעקליכען שיקזאל,

אזוי טרייבט מיר, דיינק איך, די פליכט
פון אייגען בלוט, דאָך אויסער דעם

לעבט ניט פאר מיר קיין טהייערסטערער ווי דו.
און דאָס זאָלסט דו וויסען; אייטעל געפּלודער

איז ניט פאר מיר, אַלזאָ זאָג מיר גיך
אויף וועלכער אַרט איך קען דיר דיענען;

און זאָגען וועסט דו דאָס פון אַלע פריינד
איז אָ ק ע י א נ אָ ס דיר, אַלס בעסטער געבליעבען.

פּ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ווי? דו קומסט אויך אַלס עדות פון מיין וועה?
דו וואַגסט עס? דיינע וואַסערן, די פעלזען־גראַטען,

די זעלבסט־געוועלכטע, האָסט דו פּערלאָזען,
און קומסט צו דעם אייזענעם מוטערליכע ערד

צו זעהן מיין אונגליק, און מיין יאָמער מיט
צו בעקלאָגען? זעה זיך אָן דאָס בילד!

ד ע ר פ ר י י נ ד פ ו ן ז ע א ו ס , וועלכער האָט איהם צו
זיין הערשאַפט פּערהאַלפּען

צו זאָלך איין שרעקליכעם ליידען האָט ער איהם פּערוואָרפּען.
אָ ק ע י א נ אָ ס :

איך זעה עס, פּ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס ; יא איך וויל
דיר פּיעל־געניעטען נאָך צום בעסטען ראטהען:

ע ר ק ע ן ז י ך ז ע ל ב ס ט , פאַרענדער דיין זין, דען
עס הערשט דאָך אַ נייער האַר;

און זאָלכע שאַרפּגעשפיצטע ווערטער, פריינד
ווי דו עס שליידערסט, הערט ער צו באַלד

אַבגלייך ער אין די העכסטע הויכקייט טהראָנט,

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

מיט זאָלך איין שמאך — און לאָזט מיר קיינמאָל פריי.

צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

זעהסט דו קיין ענד פאר דיינע ליידען?

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

קיין ענד און ציעל! ווען עס יענעם ניט געפעלט.

ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

ווען עס איהם געפעלט? ווי האָפסט דו? ווייסט דו ניט,

דאָס דו האָסט געפעהלט? דאָך זאָגען ווי דו האָסט געפעהלט:

מאָכט מיר קיין פרויד און דיר בריונגט עס גור שמערצען,

דערפאר לאָז איך עס רוהען, דאָך זוך איך דיין בעפרייאונג!...

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

ל י י כ ט ק ע ן ד ע ר , ו ו ע מ ע ס פ ו ס א י ז פ ר י י

פ ו ן ׳ ס נ ע ץ

ה ע ם ג ע ב ו ן ד ע ן ע ם ר א ט ה ע ן א ו ן ל ע ה ר נ ע ן

מיר איז דאָס אלעס שוין געווען בעוואוסט,

מיט ווילענס האָב איך דאָס פערברעכען געטהאָן איך לייקען דאָס

ניט;

דעם מענשען העלפענדיג האָב איך מיר פארשאפט די נויט.

אזוי אָבער האָב איך דאָך קיינמאָל געטראַכט

באשטראָפּט צו ווערען, דאָ אויפ'ן איינזאמען פעלזען,

אויפ'ן נאָקעטען שטיין צו שמאכטען!

הערט אויף צו יאָמערן, קומט ענהענטער צו

און הערט זיך איין אום די צוקופטיגע

שרעקליכע בעשטימונגען צו בעגרייפען.

טהוט דאָס מיר, טהוט דאָס מיר צוליעב, זייט מיר גענאָסען

אין מיינע שרעקליכע ליידען! א ז ו י צ י ה ט

ד אָ ם א ו ן ג ל י ק ב ל אָ ן ד ו ן ש ע ן ד י ן פ ו ן ב ר ו ם ט

צ ו ב ר ו ם ט.

צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

ווען מיר זיינען פון פליגעל-וואָגען אַרויס געשטיגען

וועלכער האָט אינז דורך דעם לופט וועג פון די פויגעל געטראָגען,

און האָבען דיזע פעלזען-געגענר באטראַטען, דאן זיינען מיר

דאָס זי איז ניט צושטערט און ניט פּערזונקען געוואָרען אין
ה א ד ע ס

טרויעריג צו טראַגען, יאָמערליך צו זעהן!
דערפאר לייך איך יעצט די שמערצליכע לאַסט פון די קייטען
ווייל איך האָב מיט די מענשהייט מיטלייך געהאַט
האָב איך דאָך אַליין דאָס מיטלייך ניט פּערדיענט!
אַזוי גרויזאָם מיסחאַנדעלט, ווירקליך אַ טרויעריגעס
שוישפּיעל, אַזוי לייעג איך דאָ פאר זעאום.
ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

פון שטיין און אייזען איז זיין זין געשאַפּען,
ווייל ער דייעט ליידען, פּראָמעטהעאום, טיעף
ניט מיט דיר פּיחלט, איך האָב קיינמאָל ניט געטראַכט
דאָס אַלעס צו זעהן, און זעהענדיג דאָס ברעכט מיר מין האַרץ.
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

אַך, יאָ, פאר מיינע פריינד בין איך נאָך אַ יאָמער!
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
דערזעהל זשע ווייטער, דו האָסט דאָך נאָך ניט פארענדיגט.
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

איך האָב פּערשלאָסען דעם בליק פון די מענשען אין זייער שיקזאַל.
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
און וואָס פאר אַ מיטעל האָסט דו דערצו אויסגעפונען?
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

די בלינדע האָפּנונג האָב איך אין זיי איינגעפלאַנצט.
ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
מיט דעם האָסט דו ווירקליך די מענשהייט בעגליקט!
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

דאן אויך דעם פלאַם האָב איך זיי מיטגעטהיילט.
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
היטען זיי אַלע מאָל די גליהונג פונ'ם פייער?
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

און פיעל קונסט לעהרנען זיי פונדעם,
צ ו ו י י ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע :
פאר זאָלכע פארברעכען האָט דיר זעאום געשטראַפּט?

די קינדער פון דער ערד ניט אָנגענומען מיין ראטה; פארוואָרפען האָבען זיי די פיינע קונסט, און זיי האָבען געגלויבט דורך קראפט, לייכט דעם זיעג צו געווינען. מיר אָבער, מעהר ווי איינמאָל, האָט ט הע מ י ס ג א י א, מיין מוטער, וועלכע איז רייך אין נעמען, די צוקונפט פאָרויסגעזאָגט, ווי עס וועט זיך ענדיגען:

ניט דורך געזואַלט און שטאַרקייט, נור דורך קלוגשאפט קענען זיך די זיעגער זייער הערשאפט פערזיכערן.

איבערגעגעבען האָב איך דיווען ראטה צו זיי מיט מיינע ווערטער; זיי האָבען זיך קוים מיט אַ בליק צו מיר געווענד'ט דאָ האָט עס געשיינט צו זיין פאר מיר דאָס בעסטע, פאָלגענדיג דעם ראטה פון מיין מוטער, אַלס גענאָסע פרעהליך דעם פרעהליכען גאָט בייצושטעהן.

אזוי ווי מיין ראטה, האָט באגראָבען דער ט א ר ט א ר אָס דעם אַלטען קראָנאָס מיט זיינע קאמפסגענאָסען. און פאר דאָס פון מיר גענאָסענע, האָט מיר דער טיראן פון די געטער דאן בעלזיהנט מיט דיווע שווערע שטראַף, פארשטעהט זיך, דען דאָס איז די קראַנקהייט פון טיראַ-נען-הערשאפט;

דאָס די אייגענע פריינד קען זי אויך ניט פערטרויען!

און ווער עס פרעגט מיר נאָך, פאר וועלכע שולד ער האָט מיר פאָרדאָרבען, דעמיעניגען: זייל איך אויך דאָס ערקלעהרען: קוים האָט ער דעם פאָטער טראָהן באשטיעגען האָט ער פארטהיילט זאָ פאָרט צו יעדען גאָט אַ עהדען-פאָסטען און האָט זיך איינגעריכטעט זיין הערשאפט; די אָרימע מענשען אָבער

האָט ער גאָרנישט בעדאכט, דען דאָס מענשליכע געשלעכט האָט ער געוואָלט אין גאַנצען אויסראָטען און אַ נייע בעשאפען; און קיינער איז ניט געווען דאָגעגען, אויסער מיר. איך האָב דאָס גליוואָגט; איך בין געווען דער מענשהויט-רעטער

גענוג מיר שמיכלערדיש זינגען,
ביז וואן ער וועט מיר ניט פון די קייטען דערלייזען
און וועט מיר ניט האָבען גענוג פארגאָלטען פאר מיניע שמערצען
ערווארט ער פון מיר די פראָפעציייהונג געוויס ניט צו הערען.
ע ר ש ט ע אָ ק ע י א נ י ד ע (פארשראָקען):

בענדיג דיין שטאָלץ און לעהרען א גוטען ראטה
פון דייע שמערצען! — צו וואָס אזא שטאָלצע שפראַך?
עס דרינגט א טיעפער שרעק מיר אין מיין האַרצען,
די שרעק וועגען דיין שיקזאַל, ווען ענדליך דאָך
וועסט דו דעם פאָרט פון דייע ליידען זעהן? !
קיין בעטען העלפט ניט צום ק ר אָ נ י ד ע |
דו קענסט דאָך גוט זיין האַרטע האַרץ.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

איך ווייס ער איז א האַרטער גאָט און האַלט
דאָס רעכט געפאָנגען, דענאָך וועט זיין זין,
נאָך א האַרטען שטויס, געוויס ווייך ווערען!
דאן וועט ער זיין אַלטען צאָרן פערגעסען,
און מיט לייעבע און פריינדשאַפט לויפט ער דאן
פול מיט זעהנוכט צו מיר דעם זעהנוכטיגען ווידער צוריק.

א י י א נ ד ע ר ע אָ ק ע י א נ י ד ע :

זאָג אונז, ערקלעהר אונז אַלעס גאַנץ גענוי!
פאר וועלכע שולד האָט זעאום דיך פערדאמט
צו זאָלך איין האַרטער, שרעקליכער שטראַף? רעד,
ערקלעהר אונז ווען עס דיר קיין שמערצען פערשאפט!

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

אַבגלייך עס טהוט מיר וועה דערפון צו רעדען —
טהוט עס מיר וועה עס צו פערשווייגען — אַלעס שמערצט מיר! —
ווען עס האָבען זיך די געטער שטאַרק צוקריגט,
מיט ביטערן כעס האָט אויפגעפלאַמט דער שטרייט —
די איינע האָבען געוואָלט ק ר אָ נ אָ ס אַרונטערוואַרפען,
און ז ע א ו ס אויפהויבען צום טהראָן, די אנדערע אָבער
זיינען געווען געגען זיין הערשאַפט איבער די געטער.
צום אונגליק האָבען די ט י ט א נ ע ן, פון א ו ר א נ אָ ס,

ע ר ש ט ע . אָ ק ע י א נ י ד ע :

איך זעה עם פראמעטהעאום, און עם שטייגען
אין מיינע אויגען טרעהרען-וואָלקען ארויף
ווען איך זעה דיר אין איינען געשמיעדט, אזוי צו שמאכטען
אויף דיזער פעלזען וואנד — יא נייע העררען זיצען
אין דעם אָלימפ ביים רודער; אונגערעכט ארטוילט
נאָך נייע געזעצען זעאום, און די עהרווירדיגע
אוראַלע-געזעצען פון די טיטאַנען לעשט ער אויס.

פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס :

וואָלט ער מיר דאָך אין דעם שוים פון דער ערד
טיעף אין האדעם שאָטען-רייכער הויז פערזונקען
און וואָלט מיר אין דעם אונבעגרענצטען טארטאַראָס אריינגעשליי-
דערט

אין זאָלך אַ אונדרינגליכען פינסטערן אָבגרונד,
דאָס מיר קיין נאָט, און קיינער זאָל ניט זעהן
און פרעהען זיך! איך אָבער, איך אונגליקליכער, היינג דאָ
אַ לופטיגער צוובער-שפיעל פאר די לוסט פון מיינע פיינד!

ע ר ש ט ע . אָ ק ע י א נ י ד ע :

ווער פון די געטער האָט אזא האַרטע האַרץ,
דאָס ער זאָל זיך קענען פרעהען? ווער האָט ניט
מיטלייד מיט דייען ליידען? נ ו ר ז ע א ו ס,
ער האַלט מיט אַ האַרטען געדאַנק און מיט צאָרן
דאָס געשלעכט פון א ו ר א נ אָ ס געבונדען
און וועט געוויס קיינמאָל ניט ענדיגען — ביז ער ווערט
ניט האָבען געזעטיגט זיין האַרץ — אָדער אירגענד ווער
וועט די שווערע הערשאַפט פון איהם מיט קלוגשאַפט אַוועקנעהמען.
פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס (האַלב פאַר זיך):

ער וועט אַמאָל מיר דאָך נאָך נאָך נויטיג האָבען,
דער האר פון די געטער — אָבגלייך ער מיר יעצט
האָט פארשטויסען און אין קייטען געוואָרפען — דאָס איך זאָל איהם
זאָגען

ווער עם וועט איהם דעם סצעפטער פון מאַכט אַוועקרויבען
דאן וועט ער מיט האָניג-זיסע ווערטער

פאר וואָס איך בין ווערט צום פעלז אָנצושמיערען.
 אָך וועה, וועה, וועה! — וואָס פאר אַ גערויש?
 אונבעקאַנטעם שוועבט צו מיר פון דעם עטהער!
 איז עס געטליך? שמערבליך? האָט עס אין ביידען אַ טהייל?
 ווער נעהענטערט זיך דאָ צו מיר אין דיזער איינזאַמקייט?
 אַ עדות פון מיינע ליידען? אָדער וואָס? —
 יא, זעהט אין קייטען מיר דעם געהאַסטען גאַט,
 דער וואָס פארדיעלט דעם צאָרן פון זעאום און אלע געטער
 זוייל ער איז געווען אַ טרייער פריינד צו מענשען!
 אַי וועה! וואָס הער איך ווידער? — דאָס גערויש —
 איך הער ווי די לופט זיפּעט אזוי
 זוי פון לייכטע פליגלען געטראַפּען —
 וואָס מיר זאָל דאָ ערשיינען,
 עס איז מיר שרעקליך! —

(די אַקעיִאָנידען ערשיינען איינע נאָך די אַנדערע אין דער הויכקייט)

ע ר ש ט ע א ק ע י א נ י ד ע :

פאַרכט זיך ניט! אלס פריינדע ערשיינען מיר
 צו דיר אויף דיין פעלזען, דורך די שטורמדיגע טענער
 פון אונזער פאַטערס שפראַך, דאָס רוישען פון די ימים, איז דער
 נאָך שטאַרקערער, דונערנדער קלאַנג פון די שמיעד־האַמערן
 אין אונזערע הוילען געדונגען, פאריאָגט האָט ער
 אונזער שעמעוודיגקייט, מיר זיינען גלייך אין דעם געפליגעלטען

וואָגען

געשטויגען, און גיכע לופט־כוואַליעס האָבען אונז צו דיר אַראָב
 געטראַגען.

(זיי קומען פון דער הויכקייט אין דעם פאַדערגרונד).

אָך דו אַרויסגעשפּראַצטער צווייג פון דער קינדער־רייכער
 ט ה ע ט י ס —

איהר טעכטער פון אַקיעאָנאָס, וועלכער האָט אל דאָס לאַנד
 מיט זיין קיינמאַל מיעדען שטראָם אַרומגערינגערניגעלט!
 זעהט, אין וואָס פאר אַ קייטען איינגעשמיערט
 אויף דיזען הויכען שפיץ פון די פעלזען
 מוז איך האַלטען דיזע אונגליקליכע וואַך.

ק ר א ט א ס (צופראָמעטעהוס) :

נו פראָהל זיך יעצט און רויב די געטער-מאַכט
און גיב עס אַוועק צו די איינטאָנס-מענשען!
וואָס קענען זיי פון דינע ליידען נעהמען ?

ב י א :

אַ לינגער-מױל, וואָס דיך האָט „פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ס“ גערופען!
דען „פּע ר ז אָ ר ג ל י ך“ מיין פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ס ביסט דו ניט
געווען :

און דערפאר בלייבט דיר יעצט דער גאַנצער רעסט פון זאָרגען.
(ביידע אָב).

פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ס (אליין) :

אַ הייליגער עטהער ! לייכט זיך באַוועגענדער לופט-שטראַם!
אונענדליכע כוואַליעס פון די ימים !
איהר שטראָמען-קוואַלען ! מוטער ערד !

דו אַלעס זעהענדע אויג פון הימעל

דורך געטער לייד איך, אַ גאָט אליין, דיזע שמערצען

און מיינע ליידען, אינגעזעהלט אין יאָהרען

פערצעהרען שענדליך מיר געבונדענעם,

דאָס אַלעס אויסגעקלעהרט פונ'ם יונגען הערשער.

זעה מיר ! וועגען טאָפעלטע ליידען מוז איך קלאָגען

ניט אליין וואָס איך לייד — אויך וועגען וואָס איך ערוואַרט נאָך,

איך זעה קיין ענדע ניט פון מיינע שמערצען

דאָך וואָס רייד איך ? אַלעס ווייס איך דאָך ;

וואָס עס דאַרף קומען, ווייס איך גוט גענוג ;

ניט אונערוואַרטעט טרעפט מיר מיין בעשטימונג.

גערולדיג מוז איך אַלעס אויף זיך טראָגען :

ב ז י ע ג ע ז ק ע ז מ ע ז נ י ט ד י מ א כ ט פ ו ז מ ו ז .

דאָך זאָל איך שווייגען ? אַך, און שווייג איך ניט,

זוי זאָל איך עס אָנרופען ? דערפאר ווייל איך האָב

די מענשהייט באַגליקט — בין איך פערדאמט !

ווייל איך האָב זיי דאָס געטליכע פייער געבראכט

מיט וואָס זיי האָבען געמאַכט פיעל קינסטליכע ארבייט

אויף אַלע געביעטען, דאָס איז מיין פאַרברעכען

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

נאָך און וועה! פ ר אָ מ ע ט ה ע א ו ס, איבער דינע ליידען וויין
איך

ק ר א ט אָ ס :

דו פיהלסט נאָך מיטלייד? באוויינסט דעם פיינד פון ז ע א ו ס?
ב י א :

היט זיך, דאָס דו זאָלסט זיך ניט אליין באוויינען
דו זעהסט עס דאָך, דאָס שרעקליכע שוי'ס שפיעל...

ק ר א ט אָ ס :

גערעכטע שטראַף, זעה איך, טרעפט דעם שולדיגען.
ב י א : (צו ק ר א ט אָ ס)

מאָך ניקער, ווארף די קייטען איהם ארום די זייטען!
ה ע פ א י ס ט אָ ס :

עס איז נויטווענדיג, וואָס באַפעהלסט דו נאָך?
ב י א :

באַפעהלען ווער איך, און נאָך שטאַרקער שרייען;
אַרונטערשטייג און שליעס איהם פעסט די שיינקלען.

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

(מיט קראַטאָס צוזאַמען אַרומלייגענדיג די קייטען ארום דעם קערפער
פון פראַמעטהעאיס)

מיט ווייניג מיה האָבען מיר אונזער אויפנאבע אויסגעפיהרט.

ק ר א ט אָ ס : (צו העפאָיסטאָס)

די איינצע אייזען־רינגען לייג איהם נאָך ארום.

ב י א :

ציה פעסט; דען דער געביעטער נעהמט עס זעהער שטרענג.
ה ע פ א י ס ט אָ ס (די פּוּס־רינגען פעסט שליסענדיג צו ביא):

אי, ווי די צונג און אויסזעהן זיך צוזאַמענפאסען!

ב י א :

זיי דו נור אזוי ווייכליך, וועגען מיין האַרטען כאַראַקטער
און פון וועגען מיין צאָרן זאָלסט דו מיר ניט שעלמען.

ה ע פ א י ס ט אָ ס (איבערוועלטיגט פון שמערצען):

מיר קענען שוין געהן! — ער ליעגט שוין פעסט געבונדען.
(אָב).

דיין קונסט דען שולדיג?

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

וואָלט איהר און אנדערער געשראָגען געשאַנקען!

ק ר א ט אָ ס :

די הערשאַפט קענט איהר געמער זיך ניט וועהלען;

דען פריי איז קיינער, אויסער זע אום אלייין.

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

איך ווייס עם און ווידערשפרעכען טאָר איך ניט.

ב י א :

דאן געהט זיך צו דער אַרבייט, שמיער איהם אָן די קייטען,

היט זיך דער פאָטער זאָל ניט זעהן דיין ציטערען!

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

אַמ זיינען זיי דאָך שוין דאָ, אָט לייענען זיי צו דער האַנד.

ק ר א ט אָ ס :

(מוט בוא צוזאַמען שלעפען זיי פראַמעטהעאוס אויפ'ן מיטעלען פעלזען)

נעהם אין שליעם דעם רינג ארום זיין געליינג;

דאן שמיער דאָס אייזען פעסט צום פעלזען.

ה ע פ א י ס ט אָ ס : (לויגט אַרום דעם רינג ארום פראַמעטהעאוס אַרם)

שוין אָהנע אויפהאַלט ווערט דאָס אויסגעפיהרט

ב י א :

ציה פעסטער, פעסטער, פארשנורעווע, לאָז ניט נאָך!

דער קלוגער קען אויך שטאַרקערע קייטען ברעכען

ה ע פ א י ס ט אָ ס :

נו האַלטען זיי אונצוברעכליך פעסט זיין אַרים.

ק ר א ט אָ ס :

דעם אנדערען אויך! זאָל ער דאָך איינמאָל פיהלען

דאָס ער איז עטוואָס וועניגער קלוג ווי זעאום!

ה ע פ א י ס ט אָ ס : (פאַרשמיערט דעם לינקען אַרים)

מיט רעכט וועט ער אויף דיזע קייטען שעלטען.

ב י א :

שלאָג איהם דעם שאַרפען צאָהן פון דאָס געשפיצטע אייזען

מיט קראַפט אין מיטען דורך דער ברוסט אריין!

און וועסט ניט הערען זייער דיר זעהר זיסע שפראך
 די שארפע, גליהענדע זונען-שטראלען
 ווערען די בליהונג פון דיין לייב פארזעהרען
 זיס, וועט דיזען בראנד די טונקעלע נאכט דיר רויבען
 דאך שרעקליך איז דער פראסט פון דעם פריהמארגען,
 און איינעם פארט וועט זיך אין פלייש דיר שניידען דער צאהן
 פון ליידען: דיין בעפרייער לעבט: אף ניט! --
 דאס איז די פרוכט פון דיין מענשען-ליעבע,
 ווייל דו — א גאט — אויפ'ן צאָרן פון די געטער ניט אכטענר,
 האסט די שטערבליכע מענשען צו רייך באשאַנקען!
 פעסט אָנגעשטימערט, אָהן שלאָף מיט שטייפע קניע
 מוזט דו דערפאר דעם נאָקעטען פעלזען היטען
 און יאָמערסט טויזענד זיפצען, טויזענד קלאָגען
 אומזונסט ארויף צום הימעל, יואו דער גאָט
 מיט האַרטען זין זיין נייע הערשאפט אויסאיכט.

ק ר א ט א ס :

קען זיין! אָבער וואָס שטעהסט און קלאָגסט דו דאָ אומזונסט?
 איז דיר דער גאָט-פּערהאָסטער ניט פּערהאָסט;
 דער וועלכער האָט דיין מאַכט צו די מענשליכע פעלקער פּעראַטהען?

ה ע פ א י ס ט א ס :

געוואַלטיג איז די געבונדענשאפט פון אייגען בלוט!

ב י א :

דערפאר גילט דיר דעם פאָמערס וואָרט אזוי פיעל?
 פאר דעם, מיין איד, האָסט דו באַדאַרפט זיך פאַרכטען! —

ה ע פ א י ס ט א ס : (מיט אבשוי)

יא, דו ביסט אלעמאָל פּרעך און רויה!

ב י א :

איהם קענען דייע טרעהרען דאָך ניט העלפען
 וואָס טויג דאָס דיר? עס בריינגט דיר ניט קיין נוצען.

ה ע פ א י ס ט א ס :

פאַרשילטען וואָלט איד דאָך מיין גאַנצע קונסט!

ק ר א ט א ס :

וואָס באַליידיגסט דו איהר? איז דען אָן אל דאָס ליידען דאָ

(העפאייסטאָס, קראַטאָס און בויאָ פיהרען דעם געשמיעד-
טען פראַטעטהעאָס אונטער דעם פעלזען-אַבגרונד).

קראַטאָס :

דער ווייטסטער אָרט פון דער וועלט איז שוין דערגרייכט
די אונבעטרעטענע, פוסטע סקיטהען-ברעגס (*);
געדיינקט, העפאייסטאָס, אָן דעם פאָטער'ס וואָרט,
זועלכער האָט דיר באַפוילען דיזען פאַרברעכער
מיט אונצוברעכליכע איינגע אייזען-קייטען
אויפ'ן שפיץ פון'ם פעלזען אָנצושמיעדען.
דען דיין בעריהמטע מאַכט דעם טהייערן שטראהל פון'ם געטליכען
פייער

האָט ער גערויבט און געבראכט צו די שטערבליכע מענשען.
די שטראַף אָבקומען מוז ער, פאַרשולדיגט צו די געטער
דאָס ער יאָל לערנען עהרען די געוואַלטיגע מאַכט פון זעאָס
און ניט מיט מענשען-ליעבע זיך מעהר אָבצוגעבען.
העפאייסטאָס :

גאַרנישט. הינדערט דיר קראַטאָס און בויאָ
דעם פאָטערס וואָרט גיך אויסצופיהרען,
מיר אָבער שרעקט עס דעם מיר זעהר נאָהנטען גאָט
אויפ'ן נאַקעטען, קאַלטען שטורם-פעלזען פעסט צו שמידען
דאָך מוטא געווינען מוז איד: דען זעאָס געבאָט
צו איבערטערטען איז אַ שווערע טהאַט.
(צופראַמעטהעאָס)

דו קלוגער זוהן פון דער גערעכטער טהעמיס,
ווי בינד איד טרויעריג דיך, דעם טרויעריגען,
מיט שטאַרקע אייזען-קייטען אָן דעם פוסטען פלאַץ,
דאָ, וואו דו וועסט ניט זעהן די מענשליכע וואַנדערער

(* אַ לאַנדשאַפּט אין גריכענלאַנד.

דער געשמיעדשער פראמעטהעאום.

טראגעדיע פון
א י ס כ י ל א ם

צוערסט אויפגעפיהרט אין סיראקיוז 475 יאהר פאר קריסטוס

פערזאנען:

העפאויסטאָם, דער געטליכער שמויער, זוהן פון זעאוס.
קראטאָם (קראַפט)
ביאָ (געוואַלט),
זיינע געהילפּען

אַקעיאָנאָם, דער גאָט פון'ם ים.
די אָטעיָאָנידען (צוויי רעדנערונס), זיינע טעכטער.
הע־מעס, דער געטער־שליח, זוהן פון זעאוס.
יאָ, די טאָכטער פון א י נ א כ א ם, געלויבטע פון זעאוס.
פראַמעטהעאָם, דער מוֹט א ן, זוהן פון י א פ ע ט א ם.
סצענע: פוסטע פעלזען־געגענד ביים שוואַרצען ים.

אזוי איז ער ערפילט נטעוואָרען די פראָפעצייחונג פון דעם פֿראַקטעל
וועלכעס האָט איהם פֿאַראויסגעזאָגט: דאָס אַ שאַס פֿין הימעל
וועט איהם מוויטען. אויף זיין קבר איז געווען אויפגעשריעבען:

א י ס כ י ל אָ ס רוהט דאָ, דער זוהן פון א י ו י פֿ אָ ר י א ו, ד ע ם
אַ מ ה ע נ ע ר,

וועלכער האָט אין די קאָרן־ריוכע פֿעלדער פון ג ע ל א געפונען דעם טויט.
מ א ר א ט ה אָ נ ס הייליגמוס רעדט נאָך פון די קראַפט פון דעם בעד־
ריהמטען קעמפּער,

אין נאָך פון איהר, דער יעניגער וועלכער האָט עס ערפֿאַהרען: מעדיענס
געלאַקטער זוהן

די בעריהמטהייט פון דעם טויטען איז געווען אַלס אַטהענער
ק ר י ע ג ס - ה ע ל ד, אונשטערבליך איי אָבער פֿאַר אונזער אים־
כילאָס דער בעריהמטער דיכטער פון די טראַגעדיען, זיעלכער איז גע־
פֿאַהרען איבערן ים ווייט אוועק פון זיין היים, אים די קולטור פון
אייראָפּא צו באַגליקען און מיט דעם אויף שפּעטערע צייטען די
וועלט מיט זיינע טראַגעדיען צו בעלייכטען.

ע ה ר ע ד ע ם ז ש ע נ י ו ם פ ו ן א י ם כ י ל אָ ם.
לעאַפּאַלד בערגמאַן.

ניו-יאָרק דעם 3-טען נאָוועמבער, 1912.

פאָרט דורך די טויזענדע יאָהרען פון דער וועלט־געשיכטע, די סומע פון אלע שמערצליכע געשרייען פון אלע מענשליכע נעמאָטערטע טינאנען — וועמענס וויינענדער עכאָ הילכט אָב צוריק פון די האַר־טע פעלזען —

— זעהט ווי איך לייך די זע איננערע כ־ט י ג י ט ! — שרייט אויס פראָמעטהעאוס, און געהט אונטער מיט דעם שטילען מרויסט און דעם בעוואוסטזיין פון זיין צוקינפ־טיגע דערלייזונג דורך דער אַקלעס, וועלכער יעט עפענען פאַר איהם דעם טהויער פון פרייהייט דורך די פּעראייניגונג, דורך דעם פריעדענס־בונד מיט דעם צאָרניגען גאָט. ריזער העראַקלעס איז דער סימבאָלישער בעגריף פון די זעהנוכט פון דער מענשהייט, וועלכע זוכט ויך אַלץ מעהר צו ענטוויקלען, און העכער אַרייפצושטייגען אויף דעם לייטער פון פאָלקאָמענהייט נעהענטער צו דעם גאָט אין דעם מענשען; מיט דעם בעוואוסטזיין פון זיין געמייכען טהויל פון זיין איך און מיט דאָס דערקענען פון דיזען איידעלן פינקט אין זיך אליין איז דער פּראָבלעם פון די בלוטיגע וועלט־דראַמא געלייזט דאָס מענשליכע אין דעם אינדיווידואים האָט דאָס געמליכע אין זיך ענטדעקט, און זיך ווידער פאַראייניגט האָט זיך די נעפּאלענע מענשהייט ווידער דערהויבען אַלס גאָט־מענשען, אַלס עכטע פרייע טינאנען. דורך די זעהנוכט צו די געמליכע פרייהייט, וואהר־הייט און איידעלקייט, האָט ער זיין איך געליטערט און זיך בע־פרייט פון די שקלאַפֿען־מאָראַל (די קייטען פון פראָמעטהעאוס) די האַרמאָניע פון דאָס מענשליכע מיט דאָס געמליכע איז געווען דער אידיאל פון אַיסכילאָס.

נייע שטערנס זיינען אויפגעגאנגען אין אַטהען, סאָפאָקלעס און איריפידעס האָבען אָנגעפאַנגען ייִטייגען צו זייער טריאָמפּ (454 בעפאָר קריסטוס), דער אַלטער אַיסכילאָס האָט גע־נומען אָבשיעד צום דריטען און צום לעצטען מאָל פון זיין היים אין זיין פאָטערלאַנד און איז אוועק ווייט איבער דעם ים. דאָרט איז דעם סיקילישען געלאַ איז ער געשטאָרבען (אין דעם יאָהר 456 בעפאָר קריסטוס) אזוי ווי די לעגענדע דערצעהלט דורך אַ שילדקראַט, וועלכע אַ אַדלער האָט געלאָזט פאַלען אויף זיין קאָפּ,

מיט דינע פּעראכטונג פון די שקלאפען־מאָראַל און זיין אויס־
דרוק פון ליבע צו די אינערליך פּריווע אינדיווידואליטעט, זיין
אויסשפּריך בעסער פאַרשקלאַפט צו זיין צום שטיון... צו וועלכען
ער איז אָנגעשמידט אידער אנצווערקענען אין זיך צי אינטערוואַר
פען אונטער די אויטאָריטעט פון אַ הערשער, און מערקווירדיג.
דאָס צוויי טויזענד פינף־הונדערט יאָהר צוריק אין גריכענלאַנד, וואו
די שקלאַפּעריי איז געווען אין פּולען גלאַנץ און איז געווען אין יענער
אַריסטאָקראַטישער פּעריאָדע אָדנע אירגענד וועלכען צווייפּעל אַלס
מאָראַליש אַנערקענט, דאָס אַיִס־כִּי־לֶאָס אַ קינד פון יענער
צייט האָט זיך געקאָנט אויפהויבען צו דער גרויסאַרטיגער אידעע
— דעם אינדיווידואַליסטישען אַטראַויזם
— ווען ער שרייבט אויף דעם באַנער פון פּראָמעטעדיאָס פּע־ר־
זענליכע פּריויהייט און ליבע צו דער
מענשהייט. אידעאלען פון אַ קראַפּאָטקין און אַטאָלסטאָי פון
איין זייט און אַ ניטשע און שטינער פון דער אַנדערער זייט —
איך ווויס ניט צו זאָל איך אַיסכילאָס באַוואונדערן צי זאָל איך בע־
וואַנדערן יענע עפּאָכע יועלכע האָט געקאָנט ענטוויקלען זאָלכע דיכ־
טער ווי אַיִס־כִּי־לֶאָס, סאָפּאָקלעס, אַיִרי־פּי־דעס
א. ז. וו. עס איז ווירקליך אַ היסטאָרישעס פאַרברעכען, דאָס דער
נאָכפאלגער פּינסטערער, אסקעטישער און ספּיריטועלער קרויס־
טענטהום האָט פּערניכטעט די רענעסאַנס פון אַלטערטהום און דאָס,
וואָס איז אונז פאַרבליבען און איז גערעטעט געוואָרען פון זערגניכ־
טונג דורך דעליגיעזען שייטערהויפּען, איז אונז דאָפּעלט טהייער
— טהייער איז אונז פּאַר אַמֶטֶהֶעֶאָס אַלס די פאַרקער־
פּערונג פון אונזערע אידעאלען.

צולעצט, אויף קיין פאַל זיך ניט אונטערוואַרפענדיג אונטער
די אויטאָריטעט פון יעֶאָס ערוואַרטעט ער מיט הערצאָישען
מוטה די ראַכע פון דעם טיראַנישען גאָט, וועלכער שליאידערט אויף
איהם זיינע דינערען אין בליצען, און פּראָמעטהעאָס זינקט אַריני־
טער צום אַבגורנד, פאַרדאַמט דורך די ראַכע פון זעאָוס, און זינקעני־
דיג אין דער נאַכט פון זיין פּערדאַמונג, זיפּצט אויף דער טיטאָן
און ריפּט אַייס צו די עלעמענטען פון דעם יוֹניווערז דעם
בלויטיגען פאַרוואַרד פון מאַרטירערטהום וואָס הילכט נאָך אימער־

און נאך דערצו די אייפערזוכט פון די געטין ה ע ר א, ווירקען
 שרעקליך אויף י א, זעאום קום איז גיפט פאר איהר, און די איי-
 פערזוכט פון די געטין איז דער שטאך פון וואהנזין פאר איהר, פאר-
 שטויסען פון איהר פאטערס היים מוז זי דורכמאכען די געוויסע צייט
 פון וואהנזיניגער ארומוואנדערונג איבער דער וועלט, איבער בערג
 און טהאל און איבער די שטרומען און ימים פליהט זי ווי א גע-
 העצטע חיה.

פראמעטהעאום זאגט איהר פאראויס איהר שיקזאל און די
 דערלייזונג פון איהר וואהנזין דורך די ננאדע פון זעאום, און ער ער-
 ווארט פון איהר קומענדען געשלעכט דאס ארויסוואקסען פון א
 צווייג, דאס געבארען פון א בעפרייער פאר זיך — ה ע ר א ק ל ע ס
 ער איז געווען די האפנונג פון פראמעטהעאום, דען ער האט אלס
 גאט, אלס טיטאן זיין אייגענעם שיקזאל פאראויס געזעהען מיט א
 קלאהרען בליק, דען ער אליין האט ניט געהאט אין זיך די „ב ל י ג-
 ד ע ה א פ ע נ ו נ“, וועלכע ער האט געשאנקען צו די מענ-
 שען, נור ווירקליך די „ז ע ה ע נ ד ע ה א פ נ ו נ“. וועלכע הא-
 בען איהם געטרויסט אבער האבען איהם צו גלייך פאראויסגעצייגט
 דעם לאנגען וועג און די בלוטיגע שפורען פון זיין מארטירערטהום,
 און איך גלויב דאס אין אזא פאל האט פילייכט דער טיטאן געקאנט
 מקנא זיין די מענשען וועלכע ער האט מיט דיעזער פארשלייערונג
 פון זייער צוקונפט, פילייכט גליקליכער ווי זיך אליין געמאכט —

זעהר אינטערעסאנט איז די פערזוכטונג פון פ ר א מ ע ט ה ע -
 א ו ס צו דעם זיך אונטערווארפענדען מיט דער שקלאפישער נשמה,
 דיזע פערזוכטונג דריקט ער אויס צו ה ע ר מ ע ס דעם געטערהע-
 ראלד, וועלכער איז געשיקט פון ז ע א ו ס מיט דעם אויפטראג
 פון פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס צו קריגען פאראויסגעזאגט דעם שיק-
 זאל פון זיין הערשאפט, א געהיימנים וועלכע נור פראמעטהעאום
 האט געוואוסט, אזוי זאגט פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס צו ה ע ר -
 מ ע ס מיט פערזוכטונג:

— פאר דיין שקלאפישען דיענסט וואלט איך מוין לוידען —
 יא הער עס נור דויטליך — ניט אויסבויען — קיינמאל ניט!
 דען בעסער איז עס פארשקלאפט צו זיין צו דעם שמיין
 איידער צו זיין א געטרויער קנעכט ביים פאטער ז ע א ו ס —

זאנפט, ווייך און ערהאבען איז דער שטיל, אין וועלכען עס שפיע-
נעלט זיך אָב דער אונבעגרענצטער אַל ט ר ו א י ז ם פון א
פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ם צוגלייך הערט זיך צווישען זיינע געשפרע-
כען ווי עס וויינט איהם די האַרץ איבער זיין אייגענעם אונגליק און
א שטילער פּראָטעסט, און דאָ ווידער דאָס אויפקאָכען פון דאָס איי-
דעל־שטאַלצע בלוט פון דעם מ א ר ט י ר ע ר ה ע ל ד .
מיט אייניגע ביישפיעלע וויל איך דעם לעזער אויף דעם אויפ-
מערקזאם מאכען ;

צ. ב. ש., ווען אָ ק ע י א נ אָ ם דער נאָט פון די ימים, בעט
זיך ביי איהם ער זאָל ענדערען זיין שטאַלצען זין, אום מיט דעם ביי
זעאום גאָדע, פאַרגעבונג און פרייהייט צו געווינען, ווייזט פּר אָ -
מ ע ט ה ע א ו ם דעם גוט־געמיינטען ראטה מיט זיין העראַישען,
איידלען שטאַלץ מוטהיג צוריק, און ווען אָ ק ע י א נ אָ ם
ביעט זיך אָן צו זיין א פערמיטלער פאַר די גאָדע פין זעאום. זאָנט
פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ם צו איהם מיט די ריינע אונאייגענוציגע
ליעבע פון א אמת'ן פריינד :

..זעה נור צו דו זאָלסט זיך ניט מיט דיזען גאַנג אַלײן שטענען טהאָן..

און אָ ק ע י א נ אָ ם ענטפערט אָדער בעסער געזאָגט רופט
אוי מיט בעוואונדערונג און מיט א שטילען פאַרוואורף איבער דעם
אונבעגרענצטען אַל ט ר ו א י ז ם פון פּר אָ מ ע ט ה ע א ו ם .
ער זאָגט :

...פיעל בעסער דינקסט דו אַלץ פאַר אַנדערע

און ניט פאַר זיך אַלײן...

מען קען שוין פון דעם אויך האָבען א געוויסען בעגריף פון
דעם געדאַנקען גאַנג פון דעם דיכטער אַלײן. אַזוי ריכטיג דעם
אַלטרואיסט צו שילדערען. —

א שידדערהאַפטען איינדרוק און א געפיהל פון שרעק רופט
ארויס די סצענע און דאס געשפרעך מיט י אָ, וועלכע ערשיינט
פּלעצליך פון די פינסטערע נאכט פון איהר וואהנזין, מיט איהר
שיקזאַל רופט זי ארויס א האַס אין אונז געגען דעם געטליכען טיראן
ז ע א ו ם און די ג ע ט י ן ה ע ר א, ווייל ז ע א ו ם ליעבע
צו די אונשוילדיגע מענשעז־טאַכטער יאָ. איז איהר אונגליק, זיין קום,
זיין אומאַרמונג און דער קורצער גענוס פון ליעבע אין זיין געצעלט

וועט די גאנצע מענטשהייט אָנצוינדען צום קאַמפּפּאַר ווי
סענשאַפּט, קונסט און פּרייהייט.

מייסטערשאַפּט איז די ערקלעהרונג פון פּראָמעטהעאוס
צו די אַקעיאַנידען: נאָכדעם ווי קאַר אָנאַס, דער
מריהעדריגער הערשער איבער די געטער, איז אַרונטערגעשליידערט
געוואָרען פון זיין געטער-טהראָן, און איז צוזאַמען מיט זיינע
קאַמפּפּאַגענאַסען אַרויס פון דעם הערליכען אַלימפּוס, און
זיינען אַריינגעזונקען אין דעם שוואַרצען קבר פון טאַרטאַ-
ראָס און זעאָוס איז אויפ'ן געטער-טהראָן אַרויפגעשטיע-
גען, האָט ער האַלטענדיג אין האַנד דעם סצעפּטער פון זיין מאַכט,
פאַרטשיילט די געוויסע עמטער אין אויפטרעגע צו די געטער און
האַט פאַר זיי אויסגעוועהלט אַ בעשטימטע טהעטיגקייט. אויך
וועגען די אַנדערע עלעמענטען אין דעם וועלט-רוים האָט געמאַכט
געוויסע בעשטימונגען, אָבער וועגען די מענשען האָט ער זיך ניט
גענומען די מיה צו טראַכטען, דויער כאָרט, „ווערימדיגע קרעאַטור“
איז ניט געווען נאָך זיין געשאַפּט און האָט באַליידיגט זיין אַריס-
טאָקראַטישען, עסטהעטישען געפיהל, דויע מענשהייט שיינט איז
איהם פּאָרגעקומען צו זיין אַ קאַדיקאַטור פון די געטער און ער האָט
זיי געוואָלט אויסראַטען און אַ נייע מענשהייט בעשאַפּען, אָבער
פּראָמעטהעאוס האָט אויס מיטלייד מיט דויע אַרומע פּערי-
אורטהיילטע מענשהייט, זיי גערעטעט פון דעם גרוואמען אור-
טהייל פון זעאָוס און האָט זיי דערהאַלטען אין זויער עק-
זיסטענץ, זיי שענקענדיג די טהייערע געשענקע: „די בלינד-
דע האָפּענונג, און דאָס „געטליכע פּיער“. נע-
גען זעאָוס איז דאָס געווען אַפּאַברעכען — און געוואָלט האָט
ער אַ מענשהייט פּריי פון פּראָמעטהעאישער שולד — זי זאָל די
בלינדע האָפּענונג ניט נויטיג האָבען אום גליקליך צו
זיין און ניט דאָס געטליכע פּיער אום צו זעהן. און
דערפאַר האָט ער אויסגעלאָזען זיין גרימצאָרן אויף פּראָמעטהעאוס,
וועלכער האָט דערפאַר געמוזט טראַגען אויף זיך די קאַנזעקווענץ
פון זיין טהאַט.

איידעל זיינען די שטריכען וועלכע דייטען אָן מיט אַ מערק-
ווירדיגער צאַרטקייט דעם כאַראַקטער פון פּראָמעטהעאוס,

ה ע פ א י ס ט א ס ד ע ם ב ל ו מ י ג ע ן א ו ר ת ה י י ל א ו י ס צ ו פ י ה ר ע ן . א ז ו י
אָנ ג ע ש מ י ע ר ט צ ו ם פ ע ל ז ע ן , א ב י ל ד פ ו ן א ע כ ט ע ן מ א ר ט י ר ע ר . ד י
מ י ט ל י י ד פ י ה ל ע נ ד ע אָק ע י אָנ י ד ע ן ע ר ש י י נ ע ן א ו ן א ו י פ ז י י ע ר ע פ ר אָנ ע ן
ד ע ר צ ע ה ל ט ז י פ ר אָמ ע ט ה ע א ו ם א י ב ע ר ז י י ן ג ר ו י ס ע ה י י ל י ג ע מ י ס י אָן
צ ו ד ע ר מ ע נ ש ה י י ט פ אָל ג ע נ ד ע ם :

... ז י י ה אָב ע ן פ אָר י ן ו ו י נ ט ע ר , פ אָר י ן ב ל ו מ י ג ע ן פ ר י ה ל י נ ג א ו ן פ אָר י ן
פ ר ו כ ט ב אָר ע ן ז ו מ ע ר נ י ט ג ע ו ו א ו כ ט מ י ט א פ ע כ ט ע ן צ י י ב ע ן ד י צ י י ט צ ו ב אָר
ש מ י מ ע ן , אָה ן ג ע ד אָנ ק א י ז ג ע ו ו ע ן ז י י ע ר ש אָפ ע ן , ב י ז א י ד ה אָב ז י י ע ס ג ע
ו ו י ז ע ן ו ו י ד י ש ט ע ר ע ן א ו י פ א ו ן א ו נ ט ע ר ג ע ה ן א ו ן א ו י ד ד י ה ו י ב ע ו ו י
כ ע נ ש אָפ ש פ ו ן צ אָה ל ע ן , ד ע ם ג ע ב ר ו י ד פ ו ן ש ר י פ ש , א ו י ד ד אָס ג ע ד ע כ ט נ י ם , ד י
מ ו ט ע ר פ ו ן ד י מ ו ז ע ן פ אָנ ט אָז י ע) ה אָב א י ד ז י י ג ע ג ע כ ע ן ..

א ז ו י ה אָט א י ח ם ד ע ר פ ו ן ד י מ ו ז ע ן ג ע ק ר ו י נ ט ע ר ד י כ ט ע ר ג ע
ש י ל ד ע ר ט :

פ ר אָמ ע ט ה ע א ו ם א ל ם ד ע ר ט ר ע ג ע ר פ ו ן ה ו י ב ע א י ד ע י א ל ע ן , —
פ ו ן ק ו נ ס ת א ו ן ו ו י ס ע נ ש א פ ט א ו ן ל י ע ב ע צ ו ד ע ר מ ע נ ש ה י י ט — א ז א
א י נ ב ע ג ר ע נ ע צ ט ע ל י ע ב ע , א ז א א י ב ע ר ג ע ב ע נ ע , ד אָס ז י מ א כ ט ד ע ם
ל י ע ב ע נ ד ע ן צ ו ם מ א ר ט י ר ע ר , ד אָס ש ר ע ק ל י ב ע ס י מ ב אָל פ ו ן
מ א ר ט י ר ע ר ט ה ו ם אָנ ג ע ש מ ו ד ט מ י ט א י י ז ע ר נ ע ק י י ט ע ן , ה י י נ ג ע נ ד י ג ,
א ו י פ ' ן נ א ק ע ט ע ן , ק א ל ט ע ן פ ע ל ז ע ן ש פ י י ז מ י ט ד ע ם א י י ז ע ר נ ע ם ש פ י ע ז
א י ן ד ע ר ב ר ו כ ט , ב אָט אָג ג ע ב ר ע נ ט פ ו ן ד י ג ל י ה ע נ ד ע ז ו ן א ו ן פ ו ן ד ע ם
פ ר אָס ט ג ע פ י י נ י ג ט א י ן ד ע ם פ ר י ה מ אָר ג ע ן א ו ן ז ע א ו ן ס ה ו ג ד ,
ד ע ר אָד ל ע ר ק ו מ ט אַל ע ו ו י ל ע א ו ן ה אָס ט א י ן א י ח ם א י ן פ ר ע ס ט ז י י ן
ל ע ב ע ר ... ד ע ר פ אָר ו ו אָס ע ר ה אָט ד אָס ג ע ט ל י ב ע פ י י ע ר ג ע ר ו י ב ט פ ו ן
ד ע ם ג ע ט ל י ב ע ן פ י נ ס ט ע ר ל י נ ג ד אָר ט א ו י ב ע ן א י ן ד ע ם אָל י מ פ ו ן
א ו ן ה אָט מ י ט ד ע ם ד י מ ע נ ש ה י י ט ב א ג ל י ק ט ; ו ע ל כ ע א י י נ מ אָל אָנ
ג ע צ ו י נ ד ע ן א י ן ד ע ר מ ע נ ש ל י ב ע ר ב ר ו כ ט ג ע פ י נ ט א ל י ז מ ע ה ר ש ט אָפ
צ ו ם ב ר ע נ ע ן א י ן פ י ע ל ע ה ע ר צ ע ר א י ן ק ע פ , אַל י ז ו ו י י ט ע ר א ו ן ו ו י י ט ע ר ,
א ו ן א ז ו י ו ו י ד י י ע ר פ י י ע ר ב ר אָנ ד ו ו ע ט אַל י ז מ ע ה ר א ו ן מ ע ה ר אָנ ג ע
פ אָכ ט ו ו ע ט ע ר א ו י פ פ ל אָק ע ר ע ן צ ו א ג ר ו י ס ע ן ד י י ז י ג ע ן פ ל אָם , ו ו אָס

געטער מיט זייער געמליכען טיראן זעאוס דעם הערשער אי-
בער די געטער, דען געגען דעם ווילען פון די געטער שאפט פרא-
מעטהעאוס די מענשהייט מיט אייגענער מאכט און דערהאלט
זיי אין זייער עקזיסטענץ; דאס אליין איז שוין געווען א פארברעכען
געגען דעם דעספאטישען ווילען פון זעאוס, און פראמעט-
העאוס צייגט ארויס מיט דעם זעהר גוט זיין לעבע צו דער
פערזענליכער פרייהייט — ער שלידערט פון זיך
ארונטער דעם דעספאטישען צוואנג און שאפט אליין פון זיך אויס
און מיט אייגענעם ווילען זיין אייגענעם מייסטער ווערק. יא, ער
געהט נאך ווייטער, דיעזער געמליכער רעוואלוציאנער, עהנליך צו די
ביבלישע לעגענדע פון דעם עפעל פון בוים פון
וויסען. אזוי רויבט פראמעטהעאוס פון'ם הימעל
דאס געמליכע פייער: און שענקט עס צו דער מענשהייט,
און דערפאר רופט מען איהם אויך דעם „ליכט בריינגער“
איז דיעזע אידעע פון דער געמליכער וועלט-דראמא ניט געמליך? עס
איז וואונדערבאר ווי אזוי דיעזער גרויסארטיגער געדאנק האט זיך
געקאנט ענטוויקלען אין'ם אלטערטום שוין אונגעפער 2500 יאהר
צוריק. — ווי עס שיינט איז דיעזע אידעע פון דער וועלט-
דראמא ענטוויקעלט געווארען פון א נידריגער פאָרם פון פאָלקס-
לעגענדע וועלכע האָט בוכשטאבליך באַצייכענט דאָס „פייער“ וואָס
פראַמעטהעאוס האָט די מענשהייט געשאַנקען מיט פייער
אין געוועהנליכען זין פון וואָרט. ערסט זייערע דיכטער ווי אַ
אייסכילאָס, סאַפּאָקלעס אייריפידעס א. ז. וו. האָבען
דיזע טונקעלע פאַרשטעלונג אין פאָלקס-מיטהאָלאָגיע מעהר פאַר-
אידעלט און קינסטלעריש פאַרווערטעהט, און ווירקליך סימבאָלי-
זירט איסכילאָס זיין פראַמעטהעאוס „דעם ליכט-
בריינגער“ אלס די געמליכע גאטור-קראפט וועלכע
האָט אָנגעצונדען אין דער מענשהייט דעם געמליכען פייער פון ווי-
סען, קונסט און ענטוויקלונג. ער שטעלט איהם ווירקליך פאַר אלס
באַנערטרעגער פון קולטור און ציוויליזאַציע, פאַר אזאַ מין „פאַר-
ברעכען“ געגען דעם דעספאטישען זין פון דעם גאָט זעאוס באַ-
פעהלט ער זיינע געמליכע היינקער „קראַטאָס“ (די קראַפט)
און ביאָ (די געוואַלט) צוואַמען מיט דעם געמליכען שמיעד

איינלייטונג.

פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס ! דער סימבאָל פון דעם געטליכען זשעניוס, דער טרויאומף פון גאָטנאָטור, וועלכע האָט אין איהר כאָפּס פון גרויזאמער צושטערונג און ווידער-געבורט געקאָנט ענט-וויקלען דעם ערהאבענעם אידעאָל פון אונגענרענצטער ליבעע צו אַלדאָס שעחנע, ערעלע און גוטע אין די הערצער און אין די קעפּ פון געוויסע קולטור-טרעגער און קעמפּפער פאַר די מענשהייט, וועל-כע מען קען מיט רעכט אָנרופּען „דיע פּראָמעטהעאוסען אין דער מענשהייט“. צו געוויסע צייטען דערהויבט זיך איינער פון די גע-וועהנליכע מאַסע, אָנגעצוינדען פון דעם געטליכען פּויער פון ליבעע צו די ליידענדע, ער שטייגט אַרויף אין ריינעם עטהער, אין די הער-כערע, געטליכע אידעאָלע ספּעהרען, טהיילט זיך אָב פון דאָס אַל-טעגליכע געטריעבען פון אַ געהיימיניכפולע קראַפט צו זיין ערהער-בענע מיסאָן — דאָך אין דער זעלבער צייט ווירקט שוין די גרוי-זאמקייט פון די שאַפענדע און צושטערענדע נאָטור און שטעמפּעלט שוין דעם זשעניוס מיט דעם צייכען פון פּערניכטונג; אין זיין קאמפּף פאַר זיינע הויכע אידעאָלען מוז ער צולעצט פאַרוואונדעט פאלען, דען יענע מאַכט פון פּערניכטונג האָט שוין דעם פּראָמעט-העאוס, באַצייטענע, די מאַרטירער-קרוין אויפ'ן בלוטיגען שטערען ארויפגעזעצט. — דאָס איז דאָס אייביג געטליכע נאָטור-געזעץ, דאָס מיסטערום פון דעם שיקאָל.

ווירקליך גרויסארטיג איז די סימבאָליסטיק פון דווען אוראל-טען מיסטערווערק „פּראָמעטהעאוס“!

פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס איז דער אָ ד ס, מיט וועמען די גאַנצע פון איהם ענטוויקעלטע מענשהייט איז פּערפאלען געוואָרען צו דער „געטליכער פּערדאָמונג“. פ ר א מ ע ט ה ע א ו ס אַליין איז דער פאַרברעכער געגען די הויליגע אַרדנונג פון די

די שילדער קולטור
פון פרוץ שול

PA

312 P

Yeshiva

1912

28
16

איסכילאָם

דער געשמיעדטער
פראמעטהעאום

טרעגדיע
צוערסט אויפגעפיהרט אין סיראקוז
475 יאהר פאַר קריסטוס.

אובערזעצט פון
ל. בערגמאן

פרייז 15 סענט

ארויסגעגעבן פון
מ. יאנקאוויטץ און זשוקאווסקי
141 דיוויזשאן סטריט, ניו יארק

PUBLISHED BY
M. JANKOWITZ & ZUKOWSKY
141 DIVISION STREET, NEW YORK.

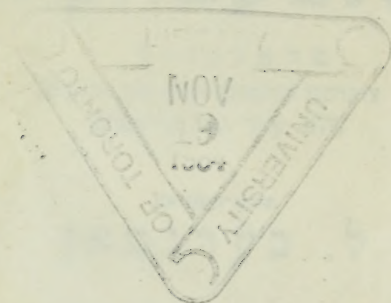
308
1

RECEIVED
DEPARTMENT OF THE ARMY
WASHINGTON, D. C.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS BOOK

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

דער שילדער קליב
פון דער מאראטער
נאציאנאלע-ראדיקאלע שולע

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PA
3828
Y52P7
1912
c.1
ROBA

